

37. Országos Tudományos Diákköri Konferencia

Állam- és Jogtudományi Szekció

Budapest, 2025. március 24–26.

Rendező intézmény:

Károli Gáspár Református Egyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Állam- és Jog-
tudományi Szekció

Meddig ér a takaró?

***A közéleti szereplők doktrínája és személyiségvédelmének határai
a közügy fogalom interpretációjának fényében***

2024. 11. 15.

Nyilatkozom, hogy a dolgozat elkészítéséhez mesterséges intelligencia alkalmazásokat nem vettem igénybe.

Tartalomjegyzék

1. PROBLÉMAFELVETÉS	4
2. SZABÁLYOZÁST ELŐKÉSZÍTŐ FŐBB DÖNTÉSEK	6
3. AKTUÁLIS JOGI SZABÁLYOZÁS	8
3.1. ALAPTÖRVÉNY	8
3.1.1. <i>Az emberi méltóság védelme</i>	<i>8</i>
3.1.2. <i>A véleménynyilvánítás szabadsága mint a kommunikációs jogok anyajoga.....</i>	<i>9</i>
3.1.3. <i>A magánélet védelme.....</i>	<i>11</i>
3.2. A KÖZÜGY / KÖZÉLETI SZEREPLŐ „GENERÁLKLAUZULA”	12
3.2.1. <i>Belső korlátok rendszere</i>	<i>13</i>
3.2.2. <i>Szükségesség-arányosság teszt előírása.....</i>	<i>14</i>
3.2.3. <i>Generálklauzula</i>	<i>16</i>
3.3. A MAGÁNÉLET VÉDELMEÉRŐL SZÓLÓ 2018. ÉVI LIII. TÖRVÉNY	17
3.3.1. <i>Értelmezési konfliktus.....</i>	<i>18</i>
3.3.2. <i>A magánülethez való jog tartalmi elemei az Mavétv. szerint.....</i>	<i>20</i>
3.4. ÖSSZEGZÉS.....	21
4. JUDIKATÚRA.....	22
4.1. FOGALOMALKOTÁSI KÉNYSZER	22
4.1.1. <i>Önkéntesség mint feltétel.....</i>	<i>24</i>
4.1.2. <i>A közéleti szereplők kategorizálása.....</i>	<i>25</i>
4.1.3. <i>Konklúzió.....</i>	<i>29</i>
4.2. A KÖZÜGY INTERPRETÁLÁSA.....	29
4.2.1. <i>Alkotmányossági teszt(ek)</i>	<i>32</i>
4.3. KÖZÜGY-E A „MÉDIAPROSTITÚCIÓ”?.....	33
4.3.1. <i>Közéleti vita.....</i>	<i>34</i>
4.3.2. <i>Az emberi méltóság sérthetetlen magja (és a trágárkodás)</i>	<i>35</i>
4.3.3. <i>Trágár beszéd mint a véleménynyilvánítás védett körén kívül szoruló megszólalás.....</i>	<i>37</i>
4.3.4. <i>Egy másik irány.....</i>	<i>38</i>
4.3.5. <i>Következtetések.....</i>	<i>40</i>
5. ZÁRÓ GONDOLATOK	42
6. FORRÁSJEGYZÉK	44

1. Problémafelvetés

Bár az elmúlt évtizedek során több alkotmánybíróági és bírósági döntés, állásfoglalás született a közéleti szereplők személyiségvédelmével kapcsolatban, mégis a 'közéleti szereplő' mint jogi terminológia jelentéstartalma, alanyi körének meghatározása, valamint személyiségvédelmük határainak megítélése mind a mai napig nem mutat koherens, tiszta összképet. A helyzet kuszaságát tovább bonyolítja a 'közügy' fogalom túlzott absztraktsága is, melynek 'érintettsége' a Ptk. alapján a közéleti szereplői státusz megállapításának alapfeltétele. Nincs közszereplő közügy nélkül, de mi (lehet) a közügy és ezáltal ki (lehet) közszereplő?

A hétköznapi fogalomhasználatban a közszereplő jelzőt sokkalta szélesebb személyi körre vonatkoztatják, mint amit valójában e fogalom alatt a judikátúra érteni sejtet. A 'közszereplő' fogalom nincs sem jogszabályi, sem jogtudományi szinten konkretizálva,¹ annyi azonban bizonyos, hogy a közéleti szereplők nem alkotnak homogén személyi kört. A jogalkotó a bírák feladatául jelölte ki, hogy az egyedi esetek mérlegelésével határozza meg, hogy valaki közszereplőnek számít-e vagy sem.²

A jogalkalmazás során figyelembe kell venni a folyamatosan változó társadalmi viszonyokat. Különösen a telekommunikáció terjedése révén a közszereplői kör bővülése figyelhető meg, így olyan személyeknek is lehetősége nyílik a közéleti viták aktív alakítójává válni, akiket korábban nem soroltak az általában vett közszereplők fogalmi körébe.³

Külön figyelmet érdemelnek a különféle közösségi média platformok,⁴ ugyanis az ezeken keresztül történő megnyilvánulások mára már mindennapos jelenségekké váltak, mondhatni a média szinte tizedmásodpercenként tesz szttá olyan személyeket, akik az általuk felvállalt szerep, nyilatkozat, médiabeli megnyilvánulás által közvetve vagy közvetlenül befolyással, hatással van egy-egy gazdasági, társadalmi, politikai vagy kulturális helyzetre, kérdésre.⁵ A probléma abban gyökerezik (mellyel jelen dolgozat is hivatott foglalkozni), hogy egy több szempontból homályos jogszabályi alapokon inkoherens, sokszor egymásnak ellentmondó, ezáltal kiszámíthatatlan judikátúra nyugszik, aminek legfőbb következménye, hogy nem válik a jogalanyok számára egyértelművé a közügyek vitatásának és a közszereplők jogi

¹ A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (Ptk.) kommentárja a 2:44. § kapcsán megjegyzi, hogy „[s]em a közszereplő, sem a közéleti szereplő, sem a közszereplés vagy közéleti szereplés fogalmát jogszabály nem definiálja, ezért azt a bírói gyakorlatnak kell kidolgoznia”.

² GRÁCZ Zsuzsanna: *A közszereplők személyiségvédelmének polgári jogi gyakorlata*. Jogi Fórum, 2011. 4.

³ IV/1628/2016. AB hat.

⁴ Ld. GOSZTONYI Gergely: *A közösségi média elterjedése és korai szabályozási kérdései*. In Jogtörténeti szemle, 2021/2. 9.

⁵ SARKADY Ildikó: *A közszereplők személyiségvédelme a bírói gyakorlatban*. Médiakutató 2006/ösz 1.

megítélésének területén az a magatartási mérce, aminek megfelelni kötelesek véleménynyilvánítási szabadságuk gyakorlása során. Ki számít közszereplőnek? Egyáltalán számít-e a közszereplői státusz? Mi (a) közügy? Lehet-e közügy a magánélet? Mégis hol húzódik az a halovány határ, amit tűrésküszöbnek nevezünk?

Jelen dolgozat az aktuális társadalmi viszonyok figyelembevételével hivatott vizsgálni az imént említett kérdéseken túl legfőként a közéleti szereplő és közügy fogalom jogtudományi és jogalkalmazói interpretációját, a jogszabályi háttérét és a judikatúrát, valamint azok összhangját. E tanulmány célja nem a definícióalkotás és nem is egy egzakt szabályrendszer megalkotása, hanem hűen és szabatosan feltérképezni a közszereplők személyiségvédelmével kapcsolatos hazai gyakorlatot, annak alakulását s mindezek által célozom feltárni azokat az anomáliákat, hiányokat és esetleges joghézagokat, amelyek kiküszöbölése szükségszerű volna a jogbiztonság garantálása végett. Mindezek mellett a tanulmány célja olyan megoldási javaslatok feltérképezése, amelyek iránymutatásul szolgálhatnak a társadalmi igényekre történő megfelelő jogi reakció kialakítása során. A kutatás módszertan szempontjából forrás- és joggyakorlat-elemző, mely kifejezetten a hazai megoldás elemzésén alapul, kitekintve külföldi példákra is.

2. Szabályozást előkészítő főbb döntések

Jogrendszerünkben a személyiség törvényi védelmének szintje először nem volt differenciálva aszerint, hogy annak ki a jogosultja, illetve, hogy az érintett személy jogait milyen kontextusban érte a sérelem.

Már az egykori Legfelsőbb Bíróság 1981-ben is úgy vélekedett, hogy „Aki nyilvánosság porondjára lép [...], annak számolnia kell azzal, hogy őt is megbírálják, és hogy ez az értelmezés, bírálat esetleg eredményében sérelmes is lehet a számára”⁶ Az elhatárolás lehetőségét fejezte ki az 48/1991. (IX. 26.) AB határozat is, ahol az Alkotmánybíróság kimondta, hogy „A becsület védelmének speciális szabályozásakor a törvényhozó egyaránt mérlegelheti azt, hogy szigorúbb szankciókat alkalmaz, vagy pedig, hogy inkább a közhivatalt és tisztségeket betöltők hivatali tevékenysége szabad bírálatának biztosít szélesebb lehetőséget.”⁷ A szólásszabadság alkotmányos értelmezését megalapozó 30/1992. (V. 26.) AB határozat óta követett gyakorlat szerint⁸ a szabad véleménynyilvánításhoz való jognak valójában igen kevés joggal szemben kell csak engednie, azaz a véleményszabadságot korlátozó törvényeket megszorítóan kell értelmezni.⁹ E kérdésben vízvázlatonak az Alkotmánybíróság 36/1994. (VI. 24.) AB határozata tekinthető, ugyanis deklarációsra került, hogy különleges védelem övezi a véleménynyilvánítás- és sajtószabadságát, amikor az közügyeket, illetve a közéletben szerepet vállaló, közhatalmat gyakorló, közfeladatot ellátó személyek tevékenységét érinti. Ezáltal arra a következtetésre jutott, hogy a közhatalom gyakorlásában résztvevő személyek védelmében a véleménynyilvánítás szabadságának szűkebb körű korlátozása felel meg a demokratikus jogállamiságból adódó alkotmányos követelményeknek.¹⁰ A határozat még csak szűk személyi körben, különösen a politikai résztvevők, a közfeladatot ellátó, illetve a közhatalom gyakorlásában résztvevő személyek vonatkozásában mondta ki a személyiségi jogok korlátozásának alkotmányosságát a véleménynyilvánítás szabadságával való kollízió esetén.

A Kúria 1/2012. BKMPJE határozata a közszereplést olyan politikai, társadalmi, művészeti tevékenységnek, megnyilvánulásnak determinálta, melyet egy meghatározott cél, szűkebb vagy tágabb értelemben a helyi közösség vagy a társadalom életének befolyásolása érdekében

⁶ BH1981. 402.

⁷ 48/1991. (IX. 26.) AB hat. Indoklás C) II. 4.

⁸ VÉKÁS Lajos, GÁRDOS Péter (szerk.): *Nagykommentár a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvényhez.* 96.

⁹ 30/1992. (V. 26.) AB hat. Indoklás V. 1.

¹⁰ 36/1994. (VI. 24.) AB hat. Indoklás III. 1.

fejtenek ki, ezzel kiterelve a judikatúrát abból a téves gyakorlatból, amelyben a közéleti szereplők körét helytelenül korlátozták politikusokra, közfeladatot, illetve közhatalmat ellátó személyekre.

3. Aktuális jogi szabályozás

A közéleti szereplők személyiségi jogi védelmét, illetve azon keresztül a közügyek szabad vitatásának a személyiségi jogok által képzett határait a Ptk. és a Magánélet védelméről szóló 2018. évi LIII. törvény¹¹ alkotja.

3.1. Alaptörvény

A közéleti szereplők személyiségi jogainak szabályozása kiváltképp három, az Alaptörvény által is deklarált alapvető jogból vezethető le. Ezen alapvető jogok az emberi méltósághoz, a magánélet védelméhez, valamint a szabad véleménynyilvánításhoz való alapvető jogok.

3.1.1. Az emberi méltóság védelme

A Szabadság és Felelősség részben az egyes alapvető jogokat tartalmazó rendelkezései élén elvi jelleggel rögzíti az emberi méltóság sérthetetlenségét az Alaptörvény.¹² Ugyan az élethez való joggal egységben deklarálja, ettől függetlenül az emberi méltóság egy önmagában is értelmezhető alapjog.¹³ Az Alkotmánybíróság interpretációja szerint az emberi méltósághoz való jog az ún. „általános személyiségi jog” egyik megfogalmazása.¹⁴ Az általános személyiségi jog egy „anyajog”, azaz olyan szubszidiárius alapjog, melyet mind az Alkotmánybíróság, mind a bíróságok minden esetben felhívhatnak az egyén autonómiájának védelmére, ha az adott tényállásra konkrét, nevesített alapjogok egyike sem alkalmazható.¹⁵ Az emberi méltósághoz való jog tartalmát egzakt módon meghatározni nem lehet, azt a szakirodalom olyan szférák azonosítása révén állapítja meg, melyekben az emberi méltóság az alapjogok lényeges tartalmaként kiváltképpen megnyilvánul. Az emberi méltósághoz való jog tartalma

¹¹ A magánélet védelméről szóló 2018. évi LIII. törvény, a továbbiakban Mavétv.

¹² Magyarország Alaptörvényének Indoklása a II. cikkhez.

¹³ ÁRVA Zsuzsanna: *Nagykommentár Magyarország Alaptörvényéhez*. Wolters Kluwer, 2013. II. cikk.

¹⁴ Az emberi méltósághoz való jog általános személyiségi jogként történő azonosításával szemben kritikaként fogalmazódott meg, hogy az Alkotmánybíróság ezen gyakorlata a polgári jogban nehezen követhető. „Az emberi méltóság a kodifikációban azért nem alkalmas kifejezés, mert e jognak a bírói gyakorlatban bevett, kialakult értelme van [...]. Nem megfelelő általános személyiségi jogként ez a kifejezés amiatt sem, mert a jogi személyekkel kapcsolatban az emberi méltóság nem értelmezhető.” (Magyar Közlöny 15. szám II. kötet, Budapest, 2002., 29.)

¹⁵ 8/1990. (IV. 23.) AB hat. Indoklás III.

résztartalmakból áll, amelyek a nemzetközi emberi jogi és az alkotmánybíróági gyakorlatban bontakoznak ki.¹⁶

Az emberi méltósághoz való jog továbbá azt jelenti, hogy van az egyén autonómiájának, önrendelkezésének egy olyan, mindenki más rendelkezése alól kivont magja, melynél fogva az ember alany marad, s nem válhat eszközzé vagy tárggyá.¹⁷ Az emberi méltóság ezen magja a véleménynyilvánítás szabadsága által – még a közéleti szereplők vonatkozásában – sem érinthető. Bár az Alaptörvény által védett véleménynyilvánítások köre a közszereplőkkel kapcsolatos vélemények esetében tágabb, mint más személyeknél, az emberi méltóságnak az ő esetükben is van egy olyan lényegi, érinthetetlen magja, melyet a kritikát megfogalmazó személyek is kötelesek tiszteletben tartani.¹⁸ Az Alkotmánybíróság egy politikai reklámfilm vonatkozásában (melyben „egy katonai egyenruhába bújt majomnak öltözött ember szerepel, aki a korábbi magyar miniszterelnökök hangjára tátog”) azt állapította meg, hogy az az emberi mivoltot, s ezáltal az emberi méltóság érinthetetlen magját sértő megnyilvánulás.¹⁹

3.1.2. A véleménynyilvánítás szabadsága mint a kommunikációs jogok anyajoga

A véleménynyilvánítás szabadsága a rendszerváltás után került nevesítésre az Alkotmányban.²⁰ Az alkotmánymódosítással külön elismerésre került a véleménynyilvánítás szabadsága mellett a szólásszabadság alkotmányos védelme is.

A hatályos Alaptörvény IX. cikke deklarálja a demokratikus közvélemény kialakulásához szükséges véleménynyilvánítás, illetve a sajtó szabadságát és sokszínűségét, valamint biztosítja a demokratikus közvélemény kialakulásához szükséges szabad tájékoztatás feltételeit. Fontos kiemelni, hogy a rendelkezés (4) és (5) bekezdései az Alaptörvényen belül határozzák meg e jog gyakorlásának speciális külső korlátait. Egyrészt e jogok gyakorlása nem irányulhat mások emberi méltóságának a megsértésére, valamint a magyar nemzet, a nemzeti, etnikai, faji vagy vallási közösségek méltóságának a megsértésére.²¹ Ezen felül, az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése is tartalmaz véleményszabadságot érintő korlátozást: a véleménynyilvánítás szabadsága és a gyülekezési jog gyakorlása nem járhat mások magán- és

¹⁶ RONGA Adrienn: *Az emberi méltósághoz való jog, mint általános személyiségi jog és a kínzás tilalma*. KRE-DIt, 2023. december 30. <https://www.kre-dit.hu/tag/elethez-valo-jog/#post-2909-footnote-11>

¹⁷ 64/1991. (XII. 17.) AB hat. Indoklás D) 2. b) pont.

¹⁸ 3122/2014. (IV. 24.) AB hat. [17] bek.

¹⁹ Uo. Indoklás I. [2], [17]-[18] bek.

²⁰ Az Alkotmány módosításáról szóló 1989. évi XXXI. törvény 34. §

²¹ Magyarország Alaptörvénye IX. cikk (4) és (5) bek.

családi életének, valamint otthonának sérelmével. A véleménynyilvánítás szabadsága az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdését figyelembe véve²² is korlátozható.²³

A véleménynyilvánítás szabadsága a kommunikációs jogok anyajoga, amely magába foglalja mindenfajta közlés szabadságát, függetlenül a közlés módjától, a közlés erkölcsi minőségétől, és – adott esetben – annak valóságtartamától. A sajtószabadság is a véleményszabadság körében kap alkotmányos védelmet.²⁴ A kommunikációs szabadság körébe tartozó jogok közös sajátossága, hogy a gondolatát, véleményét, politikai, ideológiai vagy akár művészi meggyőződését kisebb vagy nagyobb publikum előtt kifejezni akaró egyén vagy közösség számára biztosítanak jogot a nyilvánosságra.²⁵

A kommunikációhoz való jognak kétféle igazolása lehetséges. Az instrumentális igazolás alapján ez a jog egyfajta eszköz, amely a társadalom egészének érdekét szolgálja annak érdekében, hogy valamennyi vélemény, gondolat, mely képes hozzájárulni a problémák megoldásához, az igazság kiderítéséhez az mind felszínre kerülhessen. Kiemelendő, hogy az igazolás ezen módja a társadalmi értékekre helyezi a hangsúlyt és a kommunikációs szabadságot mint a népszuverenitás megnyilvánulását fogja fel. A libertárius igazolás az önkifejezéshez fűződő individuális jogon keresztül vizsgálja a kérdést. Eszerint a kommunikációhoz való jogot nemcsak annak következményei támasztják alá, hanem az is, hogy ez egy mindenkit megillető morális jog, ami alapján mindenki azt mondhat, amit akar. A szabadságot középpontba állító felfogás szerint nincs több ok a nem politikai tartalmú kifejezések korlátozására sem, hiszen mind a politikai, mind az egyéb szolás azonos értéket képvisel.²⁶ Onnantól, hogy a kommunikációs szabadság alkotmányos alapjogként jelent meg, a kétféle igazolás egyaránt tetten érhető a különböző felfogásokban, olykor a két alátámasztás együttes alkalmazása is megfigyelhető. Abban azonban a különböző igazolást vallók is egyetértenek, hogy a kommunikációs szabadság kitüntetett szerepet élvez a jogok sorában, legfeljebb a szabadság egyes megnyilvánulásait erősebb vagy gyengébb védelemre tartják érdemesnek.²⁷

²² Alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, a céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható.

²³ Kérdőív az Európai Alkotmánybíróságok Konferenciájának 18. Kongresszusára. 17.

²⁴ BALOGH Zsolt, HAJAS Barnabás: *Az Országos Bírósági Hivatal Alaptörvény, Szabadság és felelősség című tananyaga*. A véleménynyilvánítás és sajtószabadság, tudományos és művészeti élet szabadsága című fejezet, A kommunikációs jogok forrása című alfejezet.

²⁵ HALMAI Gábor: *A kommunikációs jogokról*. Médiakutató 2001/ősz, 3.

²⁶ Uo.

²⁷ Uo. 4.

Az alkotmánybíróság értelmezése alapján a véleménynyilvánítás szabadsága mint a kommunikációs alapjogok anyajoga kitüntetett helyet foglal el az alapjogok között.²⁸ Valójában a szabad véleménynyilvánításhoz való jognak igen kevés joggal szemben kell csak engednie, tehát a véleményszabadságot korlátozó törvényeket megszorítóan kell értelmezni.²⁹

3.1.3. A magánélet védelme

Az Alaptörvény 2012. január 1-i hatálybalépésével új szabályozási szintre emelkedett a magánélet védelme azáltal, hogy alkotmányos szinten nevesített általános védelmet kapott. A magánélet általános védelmének Alaptörvényben való deklarálásával teljes összhangba került a hazai alkotmányos szabályozás az Európai Unió Alapjogi Chartája 7. cikkében biztosított védelemmel.³⁰ Az Alaptörvény hetedik módosításával³¹ a VI. cikk olyan kiegészítésekkel bővült és olyan módosításokon esett át, melyek alapjaiban határozzák meg a jelenleg is hatályban lévő rendelkezések felépítését és tartalmát.

Deklarálásra került a VI. cikk keretei között, hogy a véleménynyilvánítás szabadsága és a gyülekezési jog gyakorlása nem járhat mások magán- és családi életének, valamint otthonának sérelmével, továbbá az is, hogy az állam jogi védelemben részesíti az otthon nyugalma. Ezen felül alaptörvényi szinten rögzíti, hogy mindenkinek joga van személyes adatai védelméhez, valamint a közérdekű adatok megismeréséhez és terjesztéséhez. Indoklásban a jogalkotó leszögezte, hogy a magánszférajogok védelmi köre kiterjed arra a térbeli szférára is, melyben a magán- és családi élet kibontakozik. Az Alkotmánybíróság határozatában³² kihangsúlyozta az amerikai Legfelsőbb Bíróság álláspontját, miszerint az otthon nyugalma („a fáradt emberek utolsó menetszára”) az a tér, ahova az emberek visszahúzódhatnak a mindennapi nyüzsgés elől, és ez egy olyan kiemelten fontos érték,³³ amit az államnak jogi védelemben kell részesítenie. A magánszféra védelme más alapjogokkal is összefügg. Legsorosabb kapcsolata az emberi méltóság jogával van, sőt az Alkotmánybíróság álláspontja szerint annak egyik alkotóeleme.³⁴

²⁸ 30/1992. (V. 26.) AB hat. Indoklás III.

²⁹ Uo, Indoklás V.

³⁰ Mindenkinek joga van ahhoz, hogy magán- és családi életét, otthonát és kapcsolattartását tiszteletben tartsák.

³¹ Magyarország Alaptörvényének hetedik módosítása.

³² 13/2016. (VII. 18.) AB hat. [43] bek.

³³ Az amerikai Legfelsőbb Bírósága Carey v. Brown no. 447 US 455, 1980. és a Frisby v. Schultz no. 487 US 474, 1988. ítélete.

³⁴ ÁRVA i.m. VI. cikk 1.

A fentiekkel összhangban tartalmazza a módosítás, hogy az otthon nyugalmanak megóvása mint kiemelten fontos érték az állam által jogi védelemben részesítendő. A véleménynyilvánítás szabadsága az Alaptörvény értelmében nem nyújt védelmet az olyan öncélú, a közügyek vitatásának körén kívül eső, így a magán-, vagy családi élettel kapcsolatos közlésekkel szemben, melyek célja a pusztán megalázás, illetve a bántó vagy sértő kifejezések használata vagy más jogsérelem okozása.³⁵

Az Alkotmánybíróság értelmezésében a magánszféra lényegi fogalmi eleme, hogy az érintett akarata ellenére mások oda ne hatolhassanak, tekinthessenek be. Ha a nem kívánt betekintés mégis megtörténik, akkor nemcsak önmagában a magánélethez való jog, hanem az emberi méltóság körébe tartozó egyéb jogosultsági elemek, mint az önrendelkezési szabadság vagy a testi-személyi integritáshoz való jog is sérülhet.³⁶

3.2. A közügy / közéleti szereplő „generálklauzula”

Évtizedes lemaradást pótol az új Ptk. azzal, hogy a közéleti szereplők személyiségi jogainak védelmét szabályozó törvényi rendelkezést állapított meg,³⁷ melyben már törvényi szinten megjelenik a magánélethez való jog nevesített védelme³⁸ és a közéleti szereplők személyiségi jogának csökkentett oltalma, amennyiben azt a közügyek szabad vitatását biztosító alapjogok gyakorlása érinti.³⁹ Az új Ptk. előkészítése során a közszereplők személyiségi jogainak szabályozása kapcsán kétféle igény összehangolása fogalmazódott meg. Egyrészt a közszereplő jóhírnévhez való jogának védelme, másrészt a közönségnek a véleményalkotáshoz, a társadalmi ellenőrzéshez való jogának érvényesülése. A Ptk. törvényjavaslatának indoklása szerint ezeket az igényeket a bírói gyakorlatban kell érvényre juttatni.⁴⁰

A norma azonban mai napig több sebből vérzik; az első jelentős, alapjogi aggályokat is felvető problémát az elfogadott szövegezés tekintetében a korlátozott személyiségvédelem feltételeként meghatározott „méltányolható közérdekből igazolható” fordulat jelentette. Az alapvető jogok biztosa még a jogszabály hatálybalépése előtt utólagos normakontroll

³⁵ Alkotmánybíróság IV/00310/2022 ügyszámú nem hivatalos szövegű hat. [36] bek.

³⁶ 36/2005. (X. 5.) AB hat. III. 2.

³⁷ VÉKÁS, GÁRDOS i.m. 101.

³⁸ Ptk. 2:43. § b) pont.

³⁹ Ptk. 2:44. § (1)

⁴⁰ T/5949. számú törvényjavaslat a Polgári Törvénykönyvről, A 2:93. §-hoz.

indítványozásával kérte az Alkotmánybíróság vizsgálatát az érintett szövegrész alkotmányosságát illetően. Az Alkotmánybíróság 7/2014. (III. 7.) határozatában megállapította, hogy a Ptk. 2:44. §-ának „méltányolható közérdekből,” szövegrésze alaptörvény-ellenes, ezért azt megsemmisítette.⁴¹ Indoklásában kifejtette, hogy a véleménynyilvánítás szabadságának gyakorlása, különösen, amikor az a demokratikus közvélemény megteremtését, fenntartását szolgálja minden esetben nemcsak, hogy „méltányolható közérdeknek”, hanem kiemelkedő jelentőségű alkotmányos érdeknek minősül. Következésképpen a közügyek vitatása körében a közéleti szereplők személyiségi jogai védelmének a véleményszabadság gyakorlását biztosító korlátozása is minden esetben alkotmányos érdek és követelmény.⁴²

Az Alaptörvény VI. cikkének az Alaptörvény hetedik módosításával való kiegészítését⁴³ követően az összhang megteremtése végett indokoltta a Ptk. módosítása a közszereplők magánéletének fokozott védelme érdekében, a közügyek szabad vitatását biztosító alapjogok gyakorlása vonatkozásában, és az ezen kívül eső körben.⁴⁴ A jelenlegi normaszöveg tehát 2018. évi LIII. törvény 16. §-ban megállapított módosításokkal hatályos, ettől függetlenül a textusa továbbra is számos kérdést vet fel.

3.2.1. Belső korlátok rendszere

A rendelkezés abszolút és relatív korlátokat állít fel. Abszolút korlátnak tekinthető, hogy a közéleti szereplők személyiségi jogainak korlátozása nem járhat az emberi méltóság sérelmével. Az Alkotmánybíróság e körben leszögezte, hogy az „emberi méltóság korlátozhatatlan aspektusa csak az emberi státuszt alapjaiban tagadó véleménynyilvánítások egészen szűk körében jelenti a véleményszabadság abszolút határát”.⁴⁵ Fontos kiemelni, hogy az emberi méltóság védelméhez való jog csak az emberi státusz jogi meghatározójaként korlátozhatatlan, míg az általános személyiségi jog és a belőle fakadó részjogok korlátozhatók.⁴⁶ Ezzel kapcsolatosan kritikaként fogalmazódott meg az a belső jogszabályi és dogmatikai ellentmondás, melyet az „emberi méltóság sérelme nélkül” fordulat idéz elő, mivel a Ptk. 2:42. §-ának (2) bekezdése deklarálja, hogy valamennyi nevesített és nem nevesített

⁴¹ 7/2014. (III. 7.) AB hat.

⁴² Uo. [65.] bek.

⁴³ Magyarország Alaptörvényének hetedik módosítása 4. Cikk.

⁴⁴ Ptk. Indoklása a 2:44.§-hoz

⁴⁵ 7/2014. (III. 7.) AB hat. [61] bek.

⁴⁶ Uo. [24] bek.

személyiségi jog az emberi méltóságból fakad.⁴⁷ Az Alaptörvény II. cikke pedig kimondja, hogy az emberi méltóság sérthetetlen, ezekből kifolyólag tehát az ilyen korlátozás fogalmilag nem képzelhető el.⁴⁸ Vékás Lajos véleménye szerint „több mint zavaró mindezek miatt, hogy a módosítás nyomán elfogadott norma szerint közéleti szereplő jogai csak 'az emberi méltóság sérelme nélkül' korlátozhatóak. Bármely személyiségi jogsérelem szükségszerűen sérti ugyanis az emberi méltóságot.”⁴⁹ Ezen alapjog sérthetatlensége azonban nem jelenti egyúttal annak korlátozhatatlanságát is. A szólásszabadság az emberi méltósághoz hasonlóan alkotmányos jog, melynek korlátozása csak szűk körben lehetséges.⁵⁰ Az Alkotmánybíróság általi értelmezés (mint ahogyan azt említettem) azt az iránymutatást adja, hogy a Ptk. 2:42. §-ban foglalt emberi méltóság korlátozhatatlan aspektusa csak az emberi státuszt alapjaiban tagadó véleménynyilvánítások egészen szűk részére korlátozódik.⁵¹ Mindebből következik, hogy az emberi méltósághoz való jog olyan anyajog, amely ámbár abszolút – azaz sérthetetlen –, mégis e tulajdonsága nem vonatkozik automatikusan az abból levezethető további (többek között alapvető) jogokra, így a személyiségi jogokra sem.

3.2.2. Szükségesség-arányosság teszt előírása

Relatív korlát a szükségesség-arányosság teszt, hiszen a törvény úgy teszi lehetővé a közéleti szereplő személyiségi jogai védelmének korlátozását, ha annak mértéke szükséges és arányos a közügyek szabad vitatását biztosító alapjogok gyakorlásával.⁵² A teszt alkalmazása során – annak jogi természetéből adódóan – az egyedi eset összes körülményeinek mérlegelése szükséges. A vizsgálat lényegi eleme a mérlegelés, amely kényszer és egyben lehetőség az egyes alapjogok korlátozásáról döntő jogalkotónak, és az eljáró bírónak is támpontot nyújt.⁵³ Ezzel kapcsolatban bírálatként fogalmazódott meg, hogy a szükségességi-arányossági teszt csak vertikális jogviszonyok vonatkozásában alkalmazható, vagyis azon esetekben, amikor azt kell mérlegelni, hogy a jogalkotó miként korlátozhat alapjogokat. Horizontális

⁴⁷ MOLNÁR Hella: A közéleti szereplők személyiségi jogainak védelme, In: A személyiség és védelme Az Alaptörvény VI. cikkelyének érvényesülése a magyar jogrendszeren belül, Budapest, 2017. 26.

⁴⁸ Uo.

⁴⁹ VÉKÁS Lajos: *Bírálat és jobbitó észrevételek az új Ptk. Törvényjavaslatához (a zárószavazás előtt)*. Magyar Jog, 2013/1. 4.

⁵⁰ KOLTAY András: *A közügyek vitáinak szabadsága és a személyiségi jogok védelme*. Pázmány Law Working Papers, 2019/4.

⁵¹ 7/2014. (III. 7.) AB hat. [61] bek.

⁵² Ptk. 2:44. § (1)

⁵³ GÁRDOS-OROSZ Fruzsina: *Az alapjogok korlátozása*. In: JAKAB András, KÖNCZÖL Miklós, MENYHÁRD Attila, SÜLYÖK Gábor (szerk.): *Internetes Jogtudományi Enciklopédia*, Alkotmányjog rovat, 2020. 2.

jogviszonyokban azonban nincs helye.⁵⁴ A jogirodalomban arra is gyakorta hivatkoznak, hogy a rendes bíróságok részéről azért nem lehetséges alaptörvényi normákat és alapjogokat alkalmazni, mert azzal a jelzett alapjogok korlátozását valósítanák meg. Márpedig alapjogkorlátozást csak törvényben lehet megvalósítani. Ezen perspektíva viszont figyelmen kívül hagyja, hogy az alapjog tartalma magába foglalja annak korlátját is, így amikor a bíró az adott jogi normát értelmezi és megállapítja, hogy annak tartalma összhangban áll-e az Alaptörvénnyel, akkor valójában az alapjog jogszabályban foglalt alkotmányos korlátozását, mint az alapjog tartalmának összetevőjét vizsgálja.⁵⁵ Érdemes azt is szem előtt tartani, hogy a magánjog közjogiasodásának következtében a két jogág klasszikus dichotómiájának szükségszerűen elmosódik.⁵⁶

A jogtudomány álláspontját is megosztotta az a kérdés, hogy vajon az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésében foglalt arányossági mérce csak a jogalkotót köti-e, vagy arra általában az alapjogokat érintő jogalkalmazás során a bírakat is?⁵⁷ Az arányossági teszt bírósági alkalmazásával szemben leghatározottabban artikulált álláspont alapján az arányossági teszt kizárólagosan a jogalkotással szemben megfogalmazott követelmény.⁵⁸ Véleményem azon állásponttal egyezik, amely szerint bár alapvető jogot valóban csak törvényben lehet korlátozni, ugyanakkor a jogalkalmazóknak az alapvető jogokat korlátozó törvények alkalmazása során vizsgálniuk és mérlegelniük kell azt, hogy a törvényben előírt, vagy lehetővé tett korlátozások feltételei az adott ügyben fennállnak-e, és ha igen, ezeket a korlátozásokat az egyedi ügyekben alkalmazzák-e.⁵⁹ Ezt a megközelítést támasztja alá az az álláspont is, amely szerint meghatározott esetekben az alapjogok konfliktusát a jogalkotónak kell feloldania. Az alapjogi konfliktusok feloldása során rendkívüli jelentősége van a kontextusnak⁶⁰, annak értékelése, vizsgálata nagy hangsúlyt kap a jogalkalmazás metódusába. Tudniillik azonos alapjogokat érintő alapjogi konfliktusokban is különbözőek lehetnek az azok alapjául szolgáló jogalkotói célkitűzések, e célok elérésére alkalmas eszközök, valamint a címzettek eltérő helyzetéből adódóan eltérő lehet a jogkorlátozás súlya.⁶¹ Az egyedi eset sajátosságaira érzékeny értékelést

⁵⁴ MOLNÁR i. m 25.

⁵⁵ GÁRDOS-OROSZ Fruzsina: *Az emberi jogok alkalmazásának lehetőségei a rendes bíróságokon különös tekintettel a magánjogi jogvitákra*. Doktori értekezés, Győr 2010. 167-168.

⁵⁶ LÉVAYÉ Fazekas Judit: A magánjog kihívásai a XXI. században, Jog- és Politikatudományi Folyóirat Különszám, 2020. 131.

⁵⁷ POZSÁR-SZENTMIKLÓSY Zoltán: *Az arányossági teszt a jogalkalmazásban*. Alkotmánybírósági Szemle, 2016/2. 97.

⁵⁸ Uo. 105.

⁵⁹ 30/2015. (X. 15.) AB hat. [62] bek.

⁶⁰ Ld. KOVÁCS Krisztián: *A közszereplők bírálhatóságának legújabb gyakorlata a közösségi médiához kapcsolódó újabb felsőbbbírósági gyakorlat tükrében*. IMR, 2022/2. 156.

⁶¹ POZSÁR-SZENTMIKLÓSY i.m. 105.

az ügyben eljáró bíróságok tudják a leghatékonyabban elvégezni. Tehát az arányossági tesztet az alapjogok lényeges tartalmának érvényesülését lehetővé tévő biztosítékként (értelmezési módszerként) helyes értelmezni, melynek minden állami beavatkozással szemben érvényesülnie kell, tekintet nélkül arra, hogy mi az adott alkotmányos szerv funkciója (jogalkotó vagy jogalkalmazó).⁶² Nem lehet attól sem eltekinteni, hogy az Alkotmánybíróság 7/2014. (III. 7.) határozatában e kérdéskörben úgy foglalt állást, hogy a Ptk. 2:44-ben foglalt „szükséges és arányos mérték” az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésének a jogalkalmazás számára előírt konkretizálása, és az összhangban áll az Alaptörvény IX. cikkéből levezetett követelményekkel is, amelyek szerint a véleményszabadság és a személyiségvédelem kollízióját a közügyek vitatása körében összetett szempontrendszerrel kell feloldani. Ebből következik, hogy bár a szükségesség és arányosság⁶³ feltétele nem a magánjogban, hanem az alkotmányjogban használt általános kifejezésekhez tapad, az mégis szükséges és elégséges mozgásteret biztosít a jogalkalmazásnak ahhoz, hogy a véleménynyilvánítás határainak mércéit kidolgozza.⁶⁴ Kiemelendő továbbá az is, hogy e határozatában az Alkotmánybíróság a közhatalmat gyakorló személyek és a közszereplő politikusok esetében deklarálta, hogy a személyiségvédelem korlátozottsága mindenki máséhoz képest szélesebb körben minősül „szükségesnek és arányosnak”.⁶⁵

3.2.3. Generálklauzula

A szakirodalom a Ptk. 2:44. §-t közügy/közszereplő-generálklauzulaként is emlegeti.⁶⁶ A generálklauzulák jogi természetükből adódóan olyan tág, általános jelentéstartalmú szabályok, jogelvek, jogszabályba épített alapelvek, melyek a jog társadalmi élethez való adaptációjának lehetőségét teremtik meg⁶⁷. A rendelkezés absztrakciójának nyilvánvaló célja, hogy ne szorítsa annak értelmezését a társadalmi viszonyok aktuális állása alapján felállított keretek közé.

⁶² Uo.

⁶³ A szükségességi-arányossági tesztnek három fő elemét különböztethetjük meg. Az első elem a jogszabályi rendelkezés logikai kapcsolatának a vizsgálata, a második elem pedig a korlátozás elkerülhetetlenségét. Ez az első két elem alkotja a „szükségesség” kategóriáját. A harmadik elem az „arányosság”, amelynél azt kell vizsgálni, hogy a jogszabály által megvalósított korlátozás arányban áll-e annak a céljával. In GÁRDOS-OROSZ (2020) i.m. [43]

⁶⁴ 7/2014. (III. 7.) AB hat. [56] bek.

⁶⁵ Uo. [57] bek.

⁶⁶ KOLTAY András: *A közéleti szereplők hírnév- és becsületvédelmének elemei az Európai Unió államaiban*. MJ, 2013/10. 577-587.

⁶⁷ SZALMA József: *A generálklauzulák és a joghézag az európai és a magyar magánjogban*. Jogelméleti Szemle 2020/2. 146.

A normaszövegben kulcsfontosságú elemként jelenik meg a közügy mint feltétel és a közéleti szereplő mint a rendelkezés alanya. Kiolvasható a szabályozásból, hogy csak akkor és annyiban lehet a közéleti szereplők személyiségi jogát korlátozni, amikor a megnyilvánulás közügyet érint és olyan mértékben, ami a közügyek szabad vitatásához feltétlenül szükséges. Maga a 'közügy' terminológia – a közszereplő fogalmához hasonlóan – sem a Ptk.-ban, sem más jogszabályban nincs definiálva. A rendelkezés és az abban használt egyes fogalmak – személyiségi jog, közügy, közéleti szereplő – interpretálását a jogalkotó bírói jogkörbe utalta.⁶⁸

A rendelkezés továbbá azt is leszögezi, hogy nem minősül közügynek a közszereplő magán- és családi életével kapcsolatos tevékenység, illetve adat. A közügyek szabad vitatásának körén kívül eső – így például a közszereplő magánéletét érintő – közléssel vagy magatartással szemben a nem közéleti szereplővel azonos védelem illeti meg.

3.3. A Magánélet védelméről szóló 2018. évi LIII. törvény

A Mavétv. az Alaptörvény VI. cikke által deklarált alapvető jogokat az Alaptörvény hetedik módosítására való tekintettel fejti ki.⁶⁹ Preambulumában külön kiemeli, hogy a törvényt az alapvető jogok korlátozhatóságának Alaptörvényben meghatározott általános kereteire, valamint az Alkotmánybíróság gyakorlatára figyelemmel alkották meg, „annak érdekében, hogy felhívják a judikatúra figyelmét a magánélethez való jogot érintő aktuális kihívásokra, valamint, hogy ezáltal a jogvitákban érvényesíthető legyen a magánélethez való jog fokozott védelme”.⁷⁰

A magánélet védelméről szóló törvény, ahogy Koltay András is fogalmaz „furcsa jogszabály, mert jórészt megismétli az Alaptörvényt, a Ptk. és Az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény egyes rendelkezéseit”.⁷¹ Ezt egyes szakaszok esetén pontosan, másutt pedig hiányosan vagy azt kiegészítve teszi. Mindezek következtében sérül A jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvényben előírt jogalkotási követelmény,⁷² ami előírja, hogy „az azonos vagy hasonló életviszonyokat azonos vagy hasonló módon, szabályozási szintenként lehetőleg ugyanabban a jogszabályban kell szabályozni,” tehát a szabályozás nem lehet indokolatlanul párhuzamos vagy többszintű. Továbbá „a

⁶⁸ WELLMANN György (szerk.): *Polgári jog I-IV. Kommentár a gyakorlat számára*. ORAC Kiadó⁶, Budapest, 2024. 2:44. §

⁶⁹ A magánélet védelméről szóló 2018. évi LIII. törvény indokolása. Jogtár, Általános indokolás

⁷⁰ Mavétv. Preambulum

⁷¹ KOLTAY András: *A közügyek vitáinak szabadsága és a magánélet védelméről szóló 2018. évi LIII. törvény*. Acta Humana, 2019/3. 66.

⁷² KESERŰ Barna Arnold: *A magánélet védelméről szóló törvény kritikai elemzése*. Jog-Állam-Politika, 2021/3. 21.

jogszabályban nem ismételtető meg az Alaptörvény vagy olyan jogszabály rendelkezése, amellyel a jogszabály az Alaptörvény alapján nem lehet ellentétes”.⁷³

A törvény szövegezése más aspektusból is felvet bizonyos problémákat. Egyfelől úgy fogalmaz, hogy a magánélethez való jog a személyiség szabad kibontakoztatásához való jog része, melynek értelmében az egyént szabadság illeti meg élete *felelősségteljes*, önálló alakítására, család, otthon és emberi kapcsolatok létesítésére és megóvására.⁷⁴ A szöveg ’felelősségteljes’ fordulata korlátozásként hat, arra lehet ugyanis belőle következtetni, hogy a magánélethez való jog csak a magánélet felelősségteljes alakítására terjed ki. Ezen követelmény nem fakad az Alaptörvény VI. cikkéből, hiszen az abból fakadó védelem mind a felelősségteljesen, mind a felelőtlenül alakított magánéletre kiterjed.⁷⁵ A gyakorlatban egyelőre nincs a felelősségteljes kitételnek perdöntő jelentősége, az Mavétv. vonatkozó rendelkezése csupán néhány döntésben került megemlítés szintjén hivatkozásra⁷⁶, annak értelmezésére azonban sem a szakirodalomban, sem a judikatúrában nem került sor.

Fontos kiemelni, hogy az Mavétv. az általa deklarált jogok megsértésekor a Ptk. személyiségi jogok megsértésének címe alatt rögzített objektív és szubjektív szankciókat, jogkövetkezményeket rendeli alkalmazni.⁷⁷

3.3.1. Értelmezési konfliktus

Másfelől már nagyobb dilemmát jelent a törvény 4. §-a, amelyben a törvény kvázi értelmezési rendelkezést alkot azzal, hogy kimondja „a magánélethez való jogot érintő jogszabályokat az Alaptörvénnel, valamint a magánélet hatékonyabb védelme céljából e törvény rendelkezéseivel összhangban kell értelmezni”⁷⁸. A törvény ezáltal a magánéletvédelem szabályozása körében értelmezési elsőbbséget vindikál magának más jogszabályokkal szemben. Ezzel egy különös helyzet alakult ki a Mavétv. és a Ptk. között. Míg a Ptk. értelmezési alapelve,⁷⁹ az úgynevezett quebec-i klauzula alapján a polgári jogi viszonyokra vonatkozó jogszabályokat a Ptk.-val összhangban kell értelmezni, addig a Mavétv. viszont önnönmagának ad elsőbbséget a magánélethez való jogot érintő jogi esetekben.

⁷³ A jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény 3.§

⁷⁴ A Mavétv. 2. § (1) bek.

⁷⁵ KESERŰ i.m. 21.

⁷⁶ Ld. a Kúria Pfv.IV.20.342/2023/5. számú hat. [99]; a Fővárosi Ítéltábla 1.Pf.20.804/2020/4. számú hat. [12]. bek.

⁷⁷ Mavétv. 12–13. §

⁷⁸ Mavétv. 4. §

⁷⁹ Ptk. 1:2. § (2). bek.

A Ptk. értelmezési alapelvének rendeltetése, hogy a kódex és a polgári jogi viszonyokat szabályozó más jogszabályok összhangját biztosítsa. E szabálytól azonban nem az dedukálható le, hogy egyes polgári jogi viszonyokra más törvény nem adhat a Ptk.-tól eltérő szabályozást, hanem e rendelkezésből csak az következik, hogy a polgári jogi viszonyokra külön jogszabályokban meghatározott normák értelmezése és alkalmazása ne kerülhessen szembe a Ptk. céljaival.⁸⁰ Mindazonáltal követelmény, hogy a Ptk. alapelvei a kódexen kívül a külön törvényekben is érvényesüljenek, és ezt a követelményt a polgári jogi viszonyokra vonatkozó jogszabályok értelmezésével is szükséges biztosítani.⁸¹ Mivel a magánélethez fűződő jog egyértelműen a polgári jog tárgykörébe sorolandó jogosultság (melyet a Ptk. deklarál is), így az a konfliktusos helyzet állt elő, hogy a Mavétv. 4. §-a szerint a Ptk.-t kell a Mavétv.-vel összhangban értelmezni, a Ptk. értelmezési alapelve szerint pedig a Mavétv.-t kell a Ptk.-val összhangban interpretálni.⁸²

Felmerül tehát a kérdés, hogy vajon a két konkuráló értelmezési szabály közül melyiknek kell elsőbbséget tulajdonítani? Azáltal, hogy mindkét jogszabály azonos szinten helyezkedik el a jogforrási hierarchiában a konfliktus orvoslására alkalmazható a *lex posterior derogat legi priori* elv, melynek eredményeként a Mavétv. lerontaná a Ptk. értelmezési alapelvének érvényességét a magánélethez való jogot érintő jogszabályok viszonylatában. A döntést tovább bonyolítja a Mavétv. 6. §, amely akképp rendelkezik, hogy „a magánélethez való jog védelmének részletes szabályait külön törvények, különösen a Polgári Törvénykönyv, a Büntető Törvénykönyv és az információs önrendelkezésről szóló törvény rendezik”. Ebből a szabályból azt a következtetést lehet levonni, hogy a törvény önmagát a magánjogi jogviszonyok terén *lex generalis*ként definiálja, így minden további jogszabály – mint a Ptk. – *lex specialis*nak tekinthető. A Ptk. ugyanakkor a magánélethez való jogot csupán nevesíti,⁸³ arra nézve semmilyen egzakt szabályozást nem ad. E tekintetben releváns különbség az is, hogy míg a Mavétv. a jóhírnévhez való jogot a magánélethez való jog részének tekinti, addig a Ptk. nem. Ezek mentén tehát nem tekinthető a Ptk. *lex specialis*nak a Mavétv.-hez viszonyítva.⁸⁴ Mindezekből láthatóvá válik az a belső ellentmondás, amit a 4. §-ban foglalt értelmezési szabály és a 6. § inkoherenciája generál hiszen, ebből fakadóan (és a Ptk. értelmezési alapelvével való ütközés folytán) kétségkívül ambivalens a magánélet szabályozásának rendszertana.

⁸⁰ BH2001. 184.

⁸¹ VÉKÁS, GÁRDOS i.m. 23.

⁸² KESERŰ i.m. 23.

⁸³ Ptk. 2:43. § b) pont.

⁸⁴ KESERŰ i.m. 23.

3.3.2. A magánélethez való jog tartalmi elemei az Mavétv. szerint.

A Mavétv. magánélethez való jog kiemelt területeiként nevesíti a magánélet, családi élet, az otthon és a kapcsolattartás tiszteletben tartásához való jogot.

A magánélet tiszteletben tartásához való jog céljaként és ezáltal annak részeként determinálja a névviseléshez való jog, a személyes adatok, a magántitok, a képmás és hangfelvétel, a becsület és a jó hírnév védelmét. Ebből fakadóan e jog megsértését jelentheti az egyén által különösen a magánélettel kapcsolatban megőrizni kívánt személyes adattal, titokkal, képmással, hangfelvétellel való visszaélés, vagy a becsület és a jó hírnév megsértése.⁸⁵ A törvény a közéleti szereplők vonatkozásában pedig úgy rendelkezik, hogy a magán- és családi életüket, valamint otthonukat a közéleti szereplőnek nem minősülő személlyel azonos védelem illeti meg.⁸⁶ E két rendelkezés alapján arra a következtetésre juthatunk, hogy a magánélethez való jog része a jó hírnévhez és a becsülethez, valamint a képmáshoz és hangfelvételhez való jog, valamint a közéleti szereplők e jogainak védelme azonos terjedelmű, mint az átlagembereké. Mivel azonban a Mavétv. nem kreál olyan új tényállást, amely a közügyek vitáiban érvényesülő szólásszabadság-mércékre befolyással lenne, így a jó hírnév valamint a magánélet sérelme a Ptk. tényállásai és azok talaján formálódó AB- és bírósági gyakorlat figyelembevételével lesz továbbra is csak megállapítható.⁸⁷ Ezen értelmezés azonban nem fogadható el, egyrészt mivel e jogok érvényesülése és korlátozása tekintetében elsősorban annak a közügyekkel való érintettsége a releváns szempont és nem a közéleti szereplői státusz. Másrészt pedig az Alaptörvény hetedik módosításának eredményei indikálta mind a Mavétv. kodifikálását, mind a Ptk. 2:44. §-nak módosítását, amely viszont a személyiségi jogok csökkentett védelmét mondja ki a közügyek vitáinak tekintetében.⁸⁸

A Ptk. a személyiségi jogok általános védelme körében a nevesített személyiségi jogok között exemplifikatív módon említi meg a magánélethez való jogot többek között a becsület és a jóhírnév, a magántitok, a névviselés, valamint a képmás és a hangfelvétel védelme mellett, s nem azok közül kiemelve.⁸⁹ Az Alaptörvény pedig úgy fogalmaz, hogy „mindenkinek joga van ahhoz, hogy magán- és családi életét, otthonát, kapcsolattartását és jó hírnevét tiszteletben tartsák”. Mindebből az vezethető le, hogy az említett jogok nem a magánélethez való jog részét

⁸⁵ Mavétv. 8. § (1)-(2) bek.

⁸⁶ Mavétv. 7. § (2) bek.

⁸⁷ KOLTAY (2019/3) i.m. 65.

⁸⁸ Uo.

⁸⁹ Ptk. 2:43. §

képezik, hanem azzal egy szinten álló szuverén jogok, melyek megsértéséből nem fakad közvetett módon a magánélethez való jog megsértése is. Mindezek alapján nem értek egyet azzal az állásponttal, miszerint a Mavétv.-ben ezek a magánélethez való jog egyes kiemelt területeit alkotják, ezáltal e jog nevesített újra szabályozása egyértelművé, illetve megerősíti a Ptk. személyiségi jogi szabályozásának tartalmát.⁹⁰

3.4. Összegzés

A közéleti szereplők személyiség jogi védelmének kereteit e fejezetben bemutatottak alapján a Ptk. vonatkozó rendelkezései (kiváltképp a 2:44. §) és a Mavétv. határozzák meg. Mint láthatjuk a szabályozási háttér korántsem koherens és egyértelmű, a Ptk. és a Mavétv. több aspektusból is ellentmond egymásnak, valamint az sem magától értetődő, hogy melyik törvényt kell a másikkal összhangban értelmezni.

A Mavétv. tulajdonképpen megismétli az Alaptörvény és a Ptk. releváns rendelkezéseit, mindegy szükségtelenül nyomatékosítva azokat, mindezt úgy, hogy többször is ellentmondásba kerül a Ptk.-val vagy éppen önnönmagával. Ezáltal ahelyett, hogy tisztázná a határokat és támpontot nyújtana a jogértelmezéshez, csak mégjobban összekuszálja az így sem kristálytiszta értelmezési rendszert. Márpedig ahhoz, hogy elvárható legyen az emberektől a normaadekvát magatartás, olyan normatív jogi szabályozás szükséges, amely kellőképpen egyértelmű és értelmezhető ahhoz, hogy az átlag személyek is interpretálhassák, így magatartásukat és cselekedeteiket az adott normához tudják igazítani. A közéleti szereplők perspektívájában a judikatúra a magánélet sérthetlensége terén más irányt képvisel azzal, hogy ítélkezési gyakorlatában a közszereplők magán- és családi életét annak közügyet érintettsége esetén a közügyek szabad megvitatása érdekében korlátozhatónak tekinti.⁹¹

Fontos szem előtt tartani, hogy a bíróságoknak a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban kell, hogy értelmezzék, így az interpretálás során azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak.

⁹⁰ ARANY-TÓTH Mariann: *A magánélet védelméhez való jog újraszabályozásának hatása a munkaviszonyban a magánélet védelméről szóló törvény alapján*. MJO, 2019/2. 40.

⁹¹ Ld. a Kúria Pfv.IV.20.613/2021/4. számú ítélete.

4. Judikatúra

A közéleti szereplő mint jogi terminológia jelentéstartalmát a jogalkotó nem határozta meg. Van azonban két olyan jogszabályunk, ami magára nézve definiálja a közszereplő jelentését, azonban ezek egyike sem tekinthető a Ptk.-ban és a Mavétv.-ben használt fogalom kimerítő meghatározásaként, már csak azért sem, mert ezek a fogalmak az adott törvény alkalmazásában érvényesek.⁹² Az elmúlt rendszer titkosszolgálati tevékenységének feltárásáról és az Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára létrehozásáról szóló 2003. évi III. törvény 1. § (2) bekezdés 13. pontja alapján a törvény alkalmazásában közszereplő az a személy, aki közhatalmat gyakorol, gyakorolt vagy közhatalom gyakorlásával járó tisztségre jelölték, illetve aki a politikai közvéleményt feladatszerűen alakítja vagy alakította. A már hatályon kívül helyezett pénzmosás és terrorizmus finanszírozása megelőzéséről szóló 2007. évi CXXXVI. törvény 4. §-ban kiemelt közszereplőként definiálja azt a külföldi lakóhellyel rendelkező természetes személyt, aki fontos közfeladatot lát el, vagy az ügyfél-átvilágítási intézkedések elvégzését megelőző egy éven belül fontos közfeladatot látott el, továbbá az ilyen személy közeli hozzátartozóját vagy akivel közismerten közeli kapcsolatban áll. Ebbe a homályba, amit a jogszabályi meg(nem)fogalmazás hagyott maga után, a jogirodalom, illetve a judikatúra próbált/próbál meg dogmatikai struktúrát építeni.

4.1. Fogalomalkotási kényszer

Voltak és vannak törekvések a közéleti szereplői terminus technikusának determinálására. Például Törő Károly szerint, aki valamilyen közéleti jellegű nyilvános tevékenységet végez, kilép a magánélet köréből.⁹³ Tattay Levente tollából idézve pedig „közszereplőnek minősülnek azok a természetes és jogi személyek, akik tevékenységükkel vagy nyilvános fellépésükkel befolyásolják a szűkebben vagy tágabban értelmezett társadalom életét, helyi vagy országos viszonyok alakulását, továbbá azok, akik közéleti kérdésekben érintettként szerepelnek”.⁹⁴

A judikatúra szempontjából a közszereplők megítélésének kérdésben origó a 36/1994. (VI. 24.) AB határozat, amelyben az Alkotmánybíróság kiemelte, hogy nincs demokratikus társadalom pluralizmus, tolerancia és nyíltság nélkül; a véleménynyilvánítás szabadsága a demokratikus társadalom egyik alapköve, fejlődésének egyik feltétele, így hát kiemelt

⁹² GRÁ CZ i.m. 3.

⁹³ TÖRŐ Károly: *Közéleti szereplés és személyiségvédelem*. Magyar Jog 1994/4. 20.

⁹⁴ TATTAY Levente: *A közszereplők magánjogi személyiségvédelme*. Magyar Jog 2006/4. 230.

alkotmányos érdek az, hogy a polgárok bizonytalanság, megalkuvás, félelem nélkül vehessenek részt a politikai és társadalmi folyamatokban, a közéletben.⁹⁵ „E szabadság az olyan gondolatokat, információkat, elveket és nézeteket is megilleti, amelyek sértőek, meghökkentőek vagy aggodalmat keltenek.”⁹⁶ Az Alkotmánybíróság itt még csak a hatóság vagy hivatalos személy, valamint a közszereplő politikus vonatkozásában mondta ki, hogy a becsületük csorbítására alkalmas – e minőségére tekintettel tett –, értékítéletet kifejező véleménynyilvánítás alkotmányosan nem büntethető.⁹⁷ Az Emberi Jogok Európai Bíróságának (EJEB) gyakorlata⁹⁸ tükröződött az Alkotmánybíróság azon álláspontjában, miszerint a közszereplést vállaló személyeknek azt is vállalnia kell, hogy mind a sajtó, mind a szélesebb közvélemény figyelemmel kíséri minden szavukat és cselekedetüket, így nagyobb türelmet kell tanúsítaniuk a kritikai megnyilvánulásokkal szemben.⁹⁹

A közszereplésből fakadó közszereplői minőség lényegi ismervét az Alkotmánybíróság abban állapította meg, hogy az a konkrét helyzettől függően kiterjed mindenkire, aki egy nyilvános közéleti vitában véleményformáló szerepben jelenik meg. Az Alkotmánybíróság kiemelte ezzel összefüggésben azt is, hogy a közügyek megvitatása körében elhangzó véleménynyilvánítás és a rá vonatkozó védelem fókuszában elsődlegesen nem a szólással érintett személyek státusza áll, hanem az, hogy a megszólaló valamely társadalmi, politikai kérdésben fejtette ki nézeteit.¹⁰⁰ Ugyanakkor nem szabad megfélemedezni arról, hogy a közéleti szereplői státuszt nem mint a személyiségvédelem korlátozásához szükséges feltételt, hanem mint a korlátozás mértékét befolyásolni képes körülményt kell vizsgálni.

A gyakorlat azóta fokozatosan kiterjesztette a közéleti szereplők közszereplő politikusokból és közhatalmat gyakorló személyekből, intézményekből álló személyi körét többek között az újságírókra, televíziós műsorvezetőkre, riporterekre, a hivatalos intézkedést folytató rendőrökre, illetve a jelentős döntésekre semmiféle befolyást nem gyakorló hírességekre.¹⁰¹

⁹⁵ 36/1994. (VI. 24.) AB hat., Indoklás III. 1.

⁹⁶ Uo., Indoklás II. 2.

⁹⁷ 36/1994. (VI. 24.) AB hat. 3.

⁹⁸ Ld. Lingens v. Ausztria No. 9815/82. 1986., Castells v. Spanyolország, Oberschlick v. Ausztria no. 13585/88. 1991, Thorgeirson v. Izland no. 13778/88. 1992.

⁹⁹ 36/1994. (VI. 24.) AB hat., Indoklás II. 2.

¹⁰⁰ 7/2014. (III. 7.) AB hat. [47] bek.

¹⁰¹ pl. EJEB, Oberschlick v. Ausztria no. 11662/85, 1991.; EJEB, De Haas és Gijssels kontra Belgium no. 19983/92, 19977. alapján a 7/2014. (III. 7.) AB hat.

4.1.1. Önkéntesség mint feltétel

A Kúria az önkéntes elhatározást a közszereplés esszenciális feltételeként determinálta az 1/2012. BKMPJE határozatában, amikor a közszereplést olyan, az egyén önkéntes elhatározásán, autonóm döntésén alapuló tevékenységnek, megnyilvánulásnak tekintette, amelyet ráadásul egy meghatározott cél érdekében, a szűkebb vagy tágabb értelemben vett közösség, társadalom életének, illetve a helyi vagy országos viszonyok befolyásolásáért¹⁰² fejt ki.¹⁰³ Az Alkotmánybíróság határozatában elengedhetetlennek találta annak vizsgálatát a közszereplői minőség megállapítása kapcsán, hogy az érintett önkéntes elhatározása folytán vált-e a közélet alakítójává, vállalva ezzel az érintett közösség nyilvánossága előtti értékeléseket és bírálatokat is. Álláspontja szerint ugyanis a véleménynyilvánítás szabadságának érvényesülése kizárólag ezekben az esetekben igazolható, ekkor kell az őket érintő vagy minősítő, a személyüket támadó véleménynyilvánításokat nagyobb türelemmel tűrniük.¹⁰⁴ Ez az irány mutatkozott meg az egykori Legfelsőbb Bíróság ítéletében, amikor Horthy Miklós újrateremtésén egy díszmagyarban megjelenő férfit nyilvánított közszereplőnek. A Legfelsőbb Bíróság a döntését úgy indokolta, hogy az érintett azáltal, hogy „a mai divat szerint már nem használatos, figyelemkeltő öltözkében jelent meg” önkéntes közszereplést vállalt.¹⁰⁵

A 3145/2018. (V. 7.) AB határozat párhuzamos indoklásában Schanda Balázs alkotmánybíró kifejtette, hogy a határozat indokolása néhány pontban arra utal, hogy nem elég megállapítani egy közlésről, hogy az közügyként értékelendő, hanem a szólásszabadság fokozott védelméhez ezen felül arról is szükséges döntést hozni, hogy az érintett személy közszereplőként önként vált-e érintettjévé a megszólalásnak. „Az alkotmányjogi értékelésnek ez a logikája azonban nem állna összhangban sem az eddigi hazai gyakorlattal, sem pedig az EJEB értelmezésével.”¹⁰⁶ Az önkéntesség, mint kritérium szükségszerűségére az EJEB már 1999-ben a norvég főkavadászok ügyében¹⁰⁷ rácafélt, ezzel érvelt Schanda is amikor úgy fogalmazott, hogy semmilyen, az érintetteket legalább ad hoc önkéntes közszereplővé minősítő körülmény azonosítására nincs szükség: a norvég főkavadászoknak például eszük ágában sem volt, hogy önkéntesen közszereplést vállaljanak vagy közvita érintettjévé váljanak, azonban a

¹⁰² PETRIK Ferenc: *A személyiség jogi védelme*. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest, 1992., 136.

¹⁰³ 1/2012. számú BKMPJE hat., Indoklás III.

¹⁰⁴ 3145/2018. (V. 7.) AB hat. [48]; [50] bek.

¹⁰⁵ BH1997.578.

¹⁰⁶ 3145/2018. (V. 7.) AB hat. Schanda Balázs párhuzamos indokolása [103] bek.

¹⁰⁷ EJEB Bladet Tromsø és Stensaas v. Norvégia, no. 21980/93, 1999.

fókavadászat kegyetlenségeiről legitim módon folyó társadalmi vitában személyiségvédelmük mégis korlátozottabbá vált. „Más kérdés, hogy a személyiségvédelem az érintettektől függően különböző mértékben lehet korlátozott, de ez már a közügyek vitáján belüli mércék kérdése, nem pedig a szólásszabadság fokozottan védett területének lehatárolásáról szóló mérlegelés.”¹⁰⁸ Természetesen a közszereplő politikusoknak vagy épp a reflektorfényt untalan kereső médiaszemélyiségeknek jóval nagyobb mértékben kell túrniuk a velük szemben alkotott véleményt, mint a fókavadászoknak, azonban ez már a közügyek vitáján belüli finomhangolt tesztek, nem pedig az alapvető kategorizálás kérdése.¹⁰⁹

Az EJEB azt is megállapította a von Hannover v. Germany¹¹⁰ ügy első ítéletében, hogy a családja, származása folytán közérdeklődés középpontjába kerülő személynek is szükségképpen túrniuk kell személyiségi jogaiknak bizonyos fokú korlátozását. Egyetérttek azzal az állásponttal miszerint az a megközelítés, hogy a közszereplésnek minden esetben önkéntes elhatározáson kell alapulnia, Koltay András szavaival élve „egyértelműen téves, túlzottan szűkítő”,¹¹¹ ugyanis elfogadott alaptételünk az, hogy a közügyek megvitatása körében elhangzó véleménynyilvánítás és a rá vonatkozó védelem vizsgálatának fókuszában a közügy, és nem pedig az érintettek státusza áll.¹¹² A jogalkalmazóknak az adott ügy valamennyi körülménye alapján arról kell döntenie, hogy az értékelendő véleménynyilvánítás a közügyek vitájához tartozik-e. Természetesen e körülmények közé tartozik az érintettek (hivatásos vagy eseti) közszereplői minősége is. Amennyiben a közügyek vitájának körébe tartozó a véleménynyilvánítás, akkor a szólásszabadság alkotmányos szempontjai felerősödnek, és a véleménynyilvánítással érintettek személyiségvédelme mindenképp korlátozottabbá válik attól függetlenül, hogy az illető a közszereplést önként vállalta-e vagy sem.¹¹³

4.1.2. A közéleti szereplők kategorizálása

A „közszereplő” kategóriáját a magánélet védelmének esetében is tágan határozzuk meg: nem csak a közhatalom birtokosai, illetve más, közfeladatot ellátó személyek tartoznak ide, hanem bárki, aki bizonyos ismertségre tesz szert, ezáltal magánélete a közösség számára hírértékkel bír. Általánosságában először a természetes személyekre (pl. politikusokra, hírességekre)

¹⁰⁸ 3145/2018. (V. 7.) AB hat. Schanda Balázs párhuzamos indokolása [105] bek.

¹⁰⁹ Uo. [106] bek.

¹¹⁰ EJEB von Hannover v. Germany, no. 2., 40660/08. és 60641/08. számú egyesített ügyek, 2004.

¹¹¹ KOLTAY (2019/4) i.m. 11.

¹¹² 3145/2018. (V. 7.) AB hat. Schanda Balázs párhuzamos indokolása [104] bek.

¹¹³ Uo. [106] bek.

asszociálunk, amikor a közéleti szereplőkre kerül a szó, mindazonáltal közszereplői minőséggel nem csak természetes személyt, hanem jogi személyt¹¹⁴ is illehetünk.¹¹⁵

A judikatúrában, illetve a jogirodalomban is megfigyelhető,¹¹⁶ hogy vannak bizonyos egyértelműen elkülöníthető személyi csoportok, amelyek tipikusan és általánosan közéleti szereplőnek minősülnek.¹¹⁷ Majtényi László például három csoportba sorolja a közszereplőket: van a közhatalmat gyakorló intézmények és személyek köre, azon közfeladatot ellátó személyek, akik nem tartoznak az előző csoportba és végül a „híres emberek”, például a tudósok, sportolók, médiaszemélyiségek és bulvárhősök.¹¹⁸

A közéleti szereplők önálló csoportjának tekinthető a közszereplést tudatosan vállaló közszereplők, kiváltképp politikusok és a közhatalmat gyakorló személyek, intézmények ’közössége’, akikkel szemben a véleménynyilvánítás szabadsága a legnagyobb fokú védelmet élvezi.¹¹⁹ Közös ezen csoport és a német joggyakorlatban használatos abszolút közszereplők kategóriája között, hogy az oda sorolandó személyek az eseményektől függetlenül is a közérdeklődés középpontjában állnak. Ide tartoznak a német judikatúra szerint többek között a politikusok, az üzleti élet magas rangú képviselői, az uralkodóház tagjai, a közismert színészek, televíziós személyiségek, zenészek, sportolók és tudósok.¹²⁰

További különálló kategóriát alkotnak a közügyekben érintett „hivatásszerűen” nem közszereplők.¹²¹ Ide sorolnám azokat a személyeket is, akik indirekt módon, esetileg kerülnek a közügyekkel kapcsolatba. Ennek tankönyvi példája a már korábban is említett norvég főkavadászok esete. Egy norvég lap a Halászati Minisztérium által kinevezett, az érintett hajón szolgálatot teljesítő főkavadász-felügyelő hivatalos jelentésében rögzített, a hajón elkövetett főkavadászati szabályainak sorozatos megszegéséről beszámoló újságcikket közölt. Ezzel szemben az érintettek becsületsértésre hivatkozva pert indítottak az újság ellen. Az eljáró bíróság a norvég újságot és főszerkesztőjét rágalmazás miatt kártérítésre kötelezte. Feltételezhető, hogy a legénység – cikk által név szerint is említett – tagjai nem a közszereplés szándékával kerültek a közügyek vitatásának keresztútjába, ennek ellenére a strasbourgi Bíróság döntése alapján az újság nem követett el a cikk tartalmával és annak közlésével

¹¹⁴ Ld. 6/2021 (II. 19.) AB hat.

¹¹⁵ CSÍK Aurél: *A közszereplőkkel kapcsolatos vélemény korlátozhatósága az Alkotmánybíróság gyakorlata alapján*. Studia Iurisprudentiae Doctorandorum Miskolciensium – Tomus 26. 2023/2. 134.

¹¹⁶ Ld. KIANEK Zsuzsanna: *A személyiségi jogok polgári jogi védelméről, különös tekintettel a közszereplők vonatkozásában*. Tatabánya, Jogi Fórum, 2019. 35.

¹¹⁷ HALÁSZ Csenge: *Pillanatkép a közéleti szereplők személyiségi jogvédelméről*. Publicationes Universitatis Miskolcensis Sectio Juridica et Politica, Tomus XXXIX/1. 2021. 68.

¹¹⁸ MAJTÉNYI László: *Információs jogok*. Budapest. Complex, 2006. 248–249.

¹¹⁹ 7/2014 (III.7.) AB hat.

¹²⁰ KOLTAY (2013/10.) i.m. 580.

¹²¹ 7/2014 (III.7.) AB hat.

becsületsértést. A legénység tagjainak – mint ahogyan összességében a fókavadászok közösségének – túrnie kell a tevékenységükkel kapcsolatban megfogalmazott kritikát, annak közérdeklődésre számottartó jellege miatt.¹²² Ezzel a csoportosítással a német jogban használatos relatív közéleti szereplők kategóriája áll összhangban, ahol csupán egy ideig kerülnek az érintettek a közérdeklődés középpontjába. Ilyenkor tehát a relatív közszereplők szabadabb bírálhatóságának határai azon megnyilvánulásra, eseményre korlátozódik, amely folytán az illető ‘rivaldafénybe’ került. E kategóriába sorolják például a bűnözőket, áldozatokat és a tanúkat is, amennyiben az elkövetett bűncselekmény közérdeklődésre számottartó, illetve ide tartozik továbbá az abszolút közéleti szereplők rokonai és házas-, illetve élettársai az adott közszereplővel kapcsolatban.¹²³ Az utóbbival kapcsolatban a magyar judikátúra azon az állásponton van, hogy a közéleti szereplőkhöz fűződő közeli hozzátartozói kapcsolat ténye önmagában a közszereplői minőséget nem alapozza meg. A közszereplő hozzátartozójára csak az adott közüggyel kapcsolatos személyes érintettsége alapján terjedhet ki a véleménynyilvánítással szembeni fokozott tűrési kötelezettség.¹²⁴

A közhatalom egyes gyakorlói – mint például a bírák, ügyészek, ügyvédek – is külön csoportként kategorizálhatók. Sajátos helyzetükből kifolyólag a többi közszereplőkhöz képest többletvédelmet kapnak személyiségi jogaik számára, mivel ezen személyek szolgálati jogviszonyuk miatt nem védhetik meg magukat a nyilvánosság előtt.¹²⁵

Ez a hármas csoportosítás összhangban van az Alkotmánybíróság által a 7/2014 (III.7.) AB határozatban felállított sorrenddel,¹²⁶ amelyben az egyes személyi kategóriákat az azokhoz kapcsolódó védelmi szint alapján különböztette meg. Ebben a kategorizálásban a magánszféra védelme fokozatosan erősödik ahogy a listán lejjebb haladunk, tehát a közéleti szereplők személyiségvédelme egyre nő, míg a velük szemben megfogalmazandó kritikák esetében a véleménynyilvánítás fokozott védelme egyre csökken.

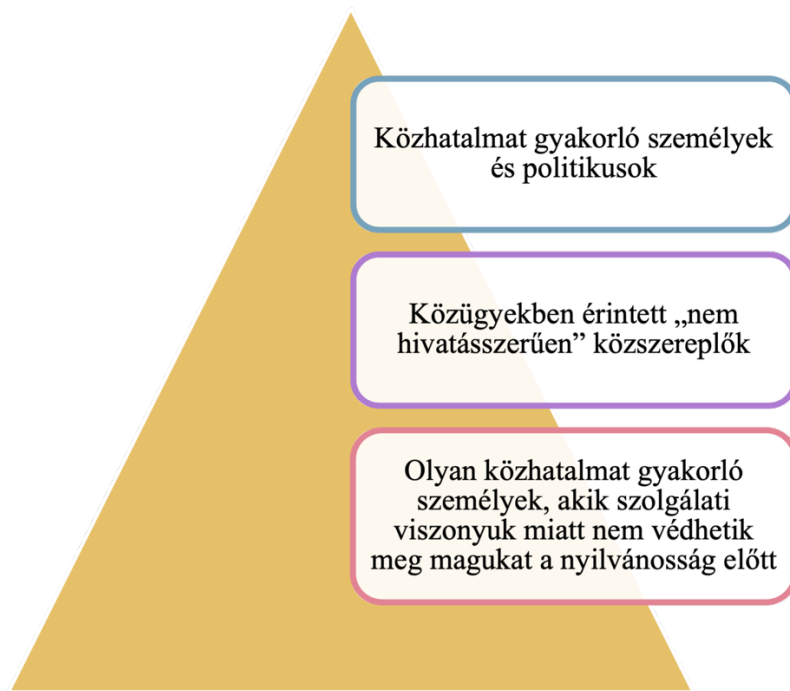
¹²² EJEBladet Tromsø és Stensaas v. Norvégia, no. 21980/93, 1999.

¹²³ Uo. 580.

¹²⁴ A Kúria Pfv.20613/2021/4 sz. hat. [46] bek.

¹²⁵ 7/2014 (III.7.) AB hat. [58] bek.

¹²⁶ Uo.

Az Alkotmánybíróság 3145/2018. (V. 7.) AB határozatában egy új közéleti szereplői csoportot nevesített meg, ők a ‘kivételes közszereplők’. Ezt azzal indokolták, hogy a megváltozott társadalmi viszonyok, különösen a telekommunikáció terjedése révén a közszereplői kör tágul, ennek eredményeként pedig eredményeként olyan személyeknek is lehetősége nyílik egy-egy közéleti vita aktív alakítójává válni, akik korábban – státuszuk alapján – nem tartoztak a közszereplő fogalmi körébe.¹²⁷ E körben külön kiemeli a médiaszereplők körét, ami a médiában tevékenykedő, széles körben ismert személyeket foglalja magában. A médiaszereplőknél releváns tényezőként deklarálta személyi minőségük vizsgálata során az Alkotmánybíróság azt, hogy a különböző közéleti vitákban jelentős véleményformáló hatással lépnek fel, ez pedig „nemzetközi tendenciák alapján egyre több országban alapozza meg a közszereplői minőségük elismerését.”¹²⁸

¹²⁷ 3145/2018. (V. 7.) AB hat. [45] bek.

¹²⁸ Uo. [46] bek.

4.1.3. Konklúzió

Tagadhatatlan és nem elhanyagolandó tény, hogy a személyiségi jogok bizonyos körét sértő véleménynyilvánítások java részét akkor jutnak el a szélesebb nyilvánossághoz, ha azok olyan személyekkel kapcsolatosak, akiknek az élete közfunkciójuknál vagy társadalmi ismertségükénél fogva sokkal inkább a nyilvánosság előtt zajlik, mint az átlagembereké.¹²⁹ Egyetértek e téren az Alkotmánybíróság azon meglátásával, miszerint vizsgálni kell azt is, hogy az érintett személynek milyen lehetőségei vannak arra, hogy a személyét, tevékenységét, nézeteit vagy hitelességét érintő megnyilvánulásokra reagálhasson. Ugyanis „kevésbé szorul védelemre az a közéletben önként szerepet vállaló személy, aki mindenki másnál szélesebb körben és hatékonyabban tud élni a tömegkommunikációs eszközökkel a személyét ért támadásokkal szemben.”¹³⁰

Meglátásom szerint irracionális a közéleti szereplők – valamint a közügy – vonatkozásában a fogalomalkotással, vagy éppen kategorizálással próbálkozni, ugyanis annak jelentéstartalma nem állandó, az a társadalom előrehaladásával és az éppen uralkodó eszmék formálódásával folyamatosan változik. Érdemes figyelembe venni azt is, hogy a véleménynyilvánítás és a személyiségi jogok kollíziója esetén a megnyilvánulás közügy jellege az, amit elsősorban vizsgálni kell és nem az érintett személyi minősége. Tehát magának közéleti kérdések megvitatásának ténye – a konkrét vita erejéig – az a szempont, amely jellemzően meghatározza az érintettek személyi minőségét.¹³¹ Érdemesebb volna tehát a definiálás és közszereplő személyek listázása helyett a csökkentett személyiségvédelmet okozó helyzetek körének behatárolására törekedni, hiszen a közügy azonosítása, és nem a közszereplő meghatározása az elsődlegesen fontos.¹³²

4.2. A közügy interpretálása

„Aki a közéletben részt vesz, közügyben érintetté válik, szükségszerűen lemond személyiségi jogai teljes erejű érvényesíthetőségéről.”¹³³ A közügyek nyílt vitathatósága, a szabad véleménynyilvánítás egy demokratikus berendezkedésen alapuló társadalom esszenciális

¹²⁹ HALMAI Gábor, TÓTH Attila: *Emberi jogok*. Osiris, Budapest 2003. 478.

¹³⁰ 3145/2018. (V. 7.) AB hat. [49] bek.

¹³¹ Uo. [41] bek.

¹³² KOLTAY (2019/3) i.m. 71.

¹³³ Uo.

tulajdonsága. „Az eszmék, nézetek szabad kifejtése, a mégoly népszerűtlen vagy sajátos elképzelések szabad megnyilvánulása a fejlődni képes és valóban eleven társadalom létezésének alapfeltétele”.¹³⁴

Mint láthattuk az Alkotmánybíróság gyakorlata alapján a véleménynyilvánítással érintett ügy közügyjellege az elsődleges szempont a személyiségvédelem csökkentett terjedelmének megállapításakor, nem pedig a közlés által érintett személy közszereplői státusza vagy annak hiánya.¹³⁵ A Kúria Pfv.IV.20.306/2017/7. számú ítéletével ezt a gyakorlatot erősítette annak deklarálásával, hogy a széles közérdeklődésre számot tartó esetekben a közügyek szabad vitathatóságához fűződő közérdek előtérbe kerülhet az ügy egyes szereplői személyiségi jogainak védelméhez képest. Tehát a közügyek megvitatása körében elhangzó véleménynyilvánítás és a rá vonatkozó védelem fókuszában elsődlegesen nem a szólással érintett személyek státusza áll, hanem az, hogy a megszólaló valamely társadalmi, politikai kérdésben fejtette ki nézeteit.¹³⁶ Ezt a mérlegelést mindig egyedileg, az eset összes körülményének figyelembevételével kell elvégezni. A döntő jelentőséget a közéleti vita tárgyának kell tulajdonítani, továbbá fontos, hogy a bíróságnak nem a jogosult személyes sértettségérzéséből kell kiindulnia, hanem egy általános objektív külső mércét kell alkalmaznia.¹³⁷

Nem értek egyet az Alkotmánybírósággal abban a tekintetben, hogy önmagában egy nyilvános közlés közéleti jellege nem vonhatja maga után automatikusan az érintett személyek személyiségvédelmének csökkentését.¹³⁸ A közügyek vitatása hatással van az általuk érintettek személyiségi jogainak érvényesülésére, ha emellett az érintett még közéleti szereplőnek is számít a személyiségi jogainak érvényesíthetősége kapcsán a – közszereplői státusza jellegének függvényében – türekszűkítőjét feljebb emelheti.¹³⁹

A közügy kategóriának az előtérbe helyezése az, ami kellőképpen biztosítja a szólásszabadság és a személyiségi jogok érvényesülésének egyensúlyát. A közéleti szereplői státusz emellett csak másodlagos szempont. „A kettő egymás mellé helyezése, a csökkentett

¹³⁴ 30/1992. (V. 26.) AB hat.

¹³⁵ KOLTAY András – *A vélemény szabadság alkotmányos védelme az Alaptörvény első évtizedében*. In: Acta Humana 2021/2.

¹³⁶ 7/2014. (III. 7.) AB hat. Indokolás [47] bek.

¹³⁷ DÖME Attila: *A személyiségi jogi felelősség alkotmánybírói megítélésének hatása az ítélkezési gyakorlatra – Személyek a közéleti szereplők személyiségjog-védelmének esettanából*. Kúriai Döntések (BH) Fórum rovata, 2018/8. 1117.

¹³⁸ 3145/2018. (V. 7.) AB hat. [63]–[65] bek.

¹³⁹ KOLTAY (2019/4) i.m. 7.

személyiségvédelem konjunktív feltételévé tétele a nyílt közvita indokolatlan korlátozásával járna.”¹⁴⁰

Az esetjog alapján megállapíthatók a közügyeknek olyan szegmensei, amelyekről bizonyosan tudhatjuk, hogy a közügyek tárgykörébe tartoznak. Az Emberi Jogok Európai Egyezménye (EJEE) 10. cikke által védett véleménynyilvánítás szabadsága nem csak a politikai jellegű vitákra vonatkozik, hanem a kiterjed minden a társadalmat érintő egyéb kérdések megvitatásának szabadságára is.¹⁴¹

A közéleti viták részét jelentik többek között a közélet alakítóinak tevékenységét, nézeteit, hitelességét érintő megnyilvánulások. „A társadalmi, politikai viták jelentős részben éppen abból állnak, hogy a közélet szereplői, illetve a közvitában résztvevők egymás elképzeléseit, teljesítményét és azzal összefüggésben egymás személyiségét is bírálják.”¹⁴²

Az Alkotmánybíróság egy politikai tanácsadó nyaralásáról közölt információk és képek kapcsán megállapította, hogy a magánéletével kapcsolatos információ megosztása a közügyek vitatásához való hozzájárulásának minősülhet. Emellett azt is konstataálta, hogy az egyén kivételes közéleti szereplői státuszának igazolása vagy cáfolata a közügyek szabad megvitatásának részét képezi. Az indítványozó társadalmi szerepét az ügyben olyan körülménynek találta, ami közéleti vitának tekinthető, tehát ezzel kapcsolatban alkotmányosan indokolt volt a csökkentett személyiségvédelem alkalmazása.¹⁴³ A közügyek vitatásának témakörébe sorolható továbbá az is, hogy a média folytán híressé lett személyek saját egzisztenciájuk biztosítását célzó egyéb tevékenységeik gyakorlása során mennyire használják ki a róluk a közvéleményben kialakult kedvező képet, valamint az ismertségükből származó előnyöket.¹⁴⁴ A bíróság nem minősítette azonban közügyet érintő tudósításnak azt a cikket, melyben egy közéleti szereplő betegségéről, munkatársaival való kapcsolatáról és a velük való bánásmódjáról szóló pletykaszintű – nem igazolt – értesítéseket közölt a nyilvánossággal. A bíróság szerint a cikk célja kizárólag az volt, hogy a felperes személyét negatív színben tüntessék fel, lejárássák, az nem érintett közügyet, nem kapcsolódott közéleti vitához, vagy valamely társadalmilag jelentős kérdés megtárgyalásához.¹⁴⁵

¹⁴⁰ KOLTAY (2019/4) i.m. 12.

¹⁴¹ Thorgeirson v. Izland no.13778/88, 1992. 61. bek.

¹⁴² 7/2014. (III. 7.) AB hat. [48] bek.

¹⁴³ 26/2019. (VII. 23.) AB hat. [29]–[34] bek.

¹⁴⁴ Pf.20105/2023/5.

¹⁴⁵ P.23.752/2005/9.

4.2.1. Alkotmányossági teszt(ek)

A jogalkalmazók segítésére és a jogalkalmazás koherenciájának megteremtése érdekében az Alkotmánybíróság alapjogi tesztet munkált ki a szabad véleménynyilvánításhoz való jog és a személyiségi jogok kollíziójának esetére. Ezzel kapcsolatban egy probléma van: az Alkotmánybíróság két ilyen tesztet is létrehozott, amelyek bár hasonló tartalmúak, egy dologban nagyon is különböznek. Míg az egyik teszt tartalmazza az érintett közéleti szereplői státuszának vizsgálatát, addig a másik teszt nem, az csupán a véleménynyilvánítás közüggyel való kapcsolatát és a megnyilvánulás módját veszi górcső alá.

Az Alkotmánybíróság a 3329/2017. (XII. 8.) AB határozatban a korábbi alkotmánybírósági gyakorlatra támaszkodva alakította ki az alapjogi tesztet. Ez alapján elsőként az adott közléssel kapcsolatban azt kell eldönteni, hogy az a közügyek szabad vitatásával áll-e összefüggésben, tehát az közügyekben való megszólalást, közérdekű vitában kifejtett álláspontot tükröz-e. Második lépésként azt kell megvizsgálni, hogy a közlés tényállításnak vagy értékítéletnek minősül-e. A közügyeket érintő értékítéletek szabad folyása biztosított, hiszen a tényállításokkal szemben az értékítéletek közös sajátosága, hogy igazságtartalmuk nem ellenőrizhető. Utolsó lépésként kell megnézni azt, hogy a korlátozás nem lépte-e túl a véleménynyilvánítás határait, ugyanis e szabadság már nem nyújt védelmet az olyan öncélú, a közügyek vitatásának körén kívül eső közlésekkel szemben, amelynek célja pusztá megalázás, bántó vagy sértő kifejezések használata, illetve a jogsérelem okozása.¹⁴⁶

Az Alkotmánybíróság 3145/2018. (V. 7.) számú határozatában azonban úgy rendelkezett ahhoz, hogy eldönthető legyen, meddig terjed egy közéleti jellegű vitában az érintett személy tűrési küszöbe, a bíróságoknak a konkrét esetben az alábbi szempontok alapján szükséges mérlegelnie. Először is, a véleményt kifejező nyilvános közlés közérdekű vitában kifejtett álláspontot tükröz-e? Másodszor (ebben van az elvi különbség az előző teszttel) a nyilvános közlés közszereplést érint-e? Harmadszorra itt is meg kell nézi, hogy a közlés tényállítást vagy értékítéletet foglal-e magában? Végül pedig azt kell megvizsgálni, hogy a nyilvános közlés sérti-e az érintett személy emberi méltóságát vagy jó hírnevét?¹⁴⁷

A két teszt közül véleményem szerint a 3329/2017. (XII. 8.) AB határozatban felállított teszt áll közelebb ahhoz az alkotmányos és alapjogi célhoz, amit valójában megszándékozik testesíteni az Alaptörvényben is deklarált véleménynyilvánítás szabadsága.

¹⁴⁶ 3329/2017. (XII. 8.) AB hat. [29]-[32] bek.

¹⁴⁷ 3145/2018. (V. 7.) AB hat. [38.] bek.

4.3. Közügy-e a „médiaprostitúció”?

„A véleménynyilvánítási szabadság alkotmányosan védett tárgya a kommunikáció, megjelenési formájától függetlenül. Az Alkotmánybíróságnak nem a közbeszéd stílusa feletti őrködés a feladata”, hanem a szólásszabadság és az emberi méltóság védelmének összhangba hozatala.¹⁴⁸ Ezt a vitathatatlan igazságot Schanda Balázs alkotmánybíró különvéleményében mondta ki az alábbi esetben meghozott AB határozat kapcsán.

Tibi Atya néven ismert médiaszereplő (indítványozó) által megfogalmazott vélemény becsületsértő mivoltát vizsgálta a bíróság első és másodfokon, amelyet Kulcsár Edinával és egykori férjével szemben fogalmazott meg. E szerint a két médiaszereplő amiatt, hogy a gyermekeiket a közösségi platformokon lájkvadászat céljából mutogatják az indítványozókat egyebek mellett „senkiházi médiaféreg”-nek nevezte, akiknek e tevékenysége a „gyermekek módszeres kifosztása, médiaprostituálása”. A közléssel érintett két médiaszereplő feljelentést tett, majd magánvádlóként lépett fel az indítványozóval szemben.¹⁴⁹

Az elsőfokon eljáró bíróság bűnösnek mondta ki az indítványozót becsületsértés vétségében. Arra jutott a sértett magánvádlók személyi státuszával kapcsolatban, hogy bár rendszeresen tesznek közzé képeket a profiljukon, a társadalom széles körét érintő közéleti vitákat nem feszegetnek, így az ügy kapcsán nem minősülnek közszereplőnek.¹⁵⁰

A másodfokú bíróság helybenhagyta az elsőfokon eljáró bíróság ítéletét, a sértettek közszereplés tekintetében kialakított álláspontjával egyetértve. Indoklása szerint „a közügyek fogalma nem az adott téma aktuális népszerűsége alapján definiálható, hanem az a közhatalom gyakorlásával összefüggő ügyeket takarja.” A másodfokú bíróság kiemelte, hogy az indítványozó a magánvádlókat mind emberi mivoltukban, mind szülői mivoltukban sértette.¹⁵¹

Az indítványozó a másodfokú bíróság ítéletével szemben alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz. Indoklása szerint „a bíróságok döntései mellőzték a közszereplésre kidolgozott alkotmánybíróági teszt alkalmazását, ennek hiányában pedig nem hozható döntés az Alaptörvény VI. és IX. cikkeinek kollíziójáról.”¹⁵² Az indítványozó szerint közérdekű vitának tekintendő az, hogy a közösségi médiában csecsemőkorú gyermekek életének bemutatása az érintett gyermekek helyes fejlődése ellen hat, amiért a szülőket terheli a felelősség, ebből kifolyólag a magánvádlók közszereplőnek minősülnek. Meglátása szerint a

¹⁴⁸ Alkotmánybíróság IV/00310/2022 ügyszámú nem hivatalos szövegű hat. [178] bek.

¹⁴⁹ Uo. [2] bek.

¹⁵⁰ Uo. [3]–[4] bek.

¹⁵¹ Uo. [6] bek.

¹⁵² Uo. [8] bek.

kifejtett véleményét az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdése védi, az obszcén kifejezések használatának ellenére.¹⁵³

Az Alkotmánybíróság elutasította az indítványozó másodfokú bíróság ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszát.

4.3.1. Közéleti vita

A határozat ismerteti Alkotmánybíróság gyakorlatát, kiemelve, hogy a kijelentés tartalmát, stílusát, a közlés aktualitását, valamint célját is értékelni szükséges. Amennyiben e körülmények értékelésével megállapítható, hogy a közlés a közügyek szabad vitatását érinti, úgy a közlés automatikusan a véleménynyilvánítási szabadság nyújtotta magasabb szintű oltalmat élvezi.¹⁵⁴ Hangsúlyozza továbbá, hogy a véleménynyilvánítás minősítése során a döntő szempont nem az érintettek személyi minősége, hanem, hogy az adott közlés közügyek, illetve közéleti kérdések vitatására vonatkozik-e, ugyanis az a demokratikus döntéshozatali folyamatokban elengedhetetlen a nyilvános közéleti viták lefolytatása, s ennek során az eltérő álláspontok felszínre kerülése „még akkor is, ha ennek során a vita felfokozott hangvételű, és a vitában érintettek személyét éles támadás, kritika vagy bírálat éri.”¹⁵⁵

Az indítványozó közéleti kérdésként határozta meg a témát, amellyel kapcsolatban a magánvádlókkal szemben véleményét kifejtette, vagyis azt, hogy a gyermekek közösségi oldalon való szerepeltetése etikusnak tekinthető-e. Érdekes, hogy ezzel szemben az Alkotmánybíróság úgy érvelt, hogy e kérdésre irányuló literális értelemben vett vita az indítványozó és a magánvádlók között nem alakult ki.¹⁵⁶ Értelmezésem szerint az Alkotmánybíróság ezzel arra utalt, hogy a felek között tényleges vita nem valósult meg, így a megnyilvánulás nem a közügyek vitájában hangzott el, ebből kifolyólag nem élvezheti a véleménynyilvánítási szabadság nyújtotta magasabb szintű oltalmat.

Álláspontom szerint ez az értelmezés hibásan szűkíti le a véleménynyilvánítások védett körét. Ez könnyen visszaélésszerűvé is válhat hiszen, ha valakinek nincs ínyére a közügyekben vele szemben megfogalmazott kritika, annak kapcsán nem akar magasabb tűrési

¹⁵³ Uo. [7]–[9] bek.

¹⁵⁴ Uo. [24] bek.

¹⁵⁵ Uo. [26]–[27] bek.

¹⁵⁶ Uo. [28]. bek.

kötelezettségnek megfelelni, akkor nemes egyszerűséggel nem reagál a megnyilvánulásra, elfojtva annak lehetőségét, hogy közöttük 'közéleti vita' bontakozzon ki.

4.3.2. Az emberi méltóság sérthetetlen magja (és a trágárkodás)

Az Alkotmánybíróság nyomós érvként vette figyelembe azt, hogy „a közéleti vita körébe tartozó véleménynyilvánításokat is csak addig kell túrnie az érintettnek, amíg az inkriminált szólás a közéleti vitában is érinthetetlen méltóságmagba nem ütközik”,¹⁵⁷ ugyanis a véleménynyilvánítás szabadságának határát jelenti mások emberi méltóságából fakadó becsület és jó hírnév védelme.¹⁵⁸

Az Alkotmánybíróság ezzel kapcsolatban kiemeli, hogy nyilvánvalóan nem a közéleti véleménynyilvánítás szabadságával él az az illető, aki egy másik személyt emberi mivoltában való megalázása érdekében használ súlyosan bántó, vagy sértő kifejezéseket. „Ennek megfelelően az emberi státuszt közvetlenül megtestesítő emberi méltóság a közéleti vita szabadságának határvonalát jelöli ki.”¹⁵⁹ Alapvetően helyes az Alkotmánybíróság azon korábbi megítélése¹⁶⁰ (amire jelen esetben is hivatkozik), hogy az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdése nem a közügyek megvitatásával semmilyen kapcsolatban nem álló trágár szitkozódások számára biztosít szabadságot. Azonban az ebből levont következtetés lényegében téves miszerint, ha a bíróságok egyértelműen megállapítják, hogy a vizsgált közlés sérti az emberi méltóság magját, akkor annak megítélése már mellékesnek tekintendő, hogy „a közlés közérdekű, vagy társadalmi vitában kifejtett álláspontot tükröz-e, illetve, hogy a közléssel érintett személyek a tárgyalat közlések szempontjából a közéleti vita aktív alakítójává váltak-e, mint kivételes közszereplők”.¹⁶¹

Olyan eset elképzelhető, hogy a jogsértőként megjelölt megnyilvánulás oly módon sérti a magasabb tűrési kötelezettséggel rendelkező 'közszereplő' személyiségi jogait, hogy azt már neki sem kell túrnie. Ilyenkor a szólás tartalma a kritikán már túlmutató tényállítást, illetve sértő, túlzó értékítéletet testesít meg, ami az érintett személyéhez nem a közügyek vitatása, és nem is a közéleti tevékenysége szintjén kapcsolódik. Ilyen még a vélemény tárgyától függetlenül az érintett személy emberi státuszának teljesen nyilvánvaló és súlyosan becsmérő

¹⁵⁷ Uo. [29] bek.

¹⁵⁸ Uo. [36] bek.

¹⁵⁹ Uo.

¹⁶⁰ 3093/2019. (V. 7.) AB hat. [15] bek.

¹⁶¹ Alkotmánybíróság IV/00310/2022 ügyszámú nem hivatalos szövegű hat. [52] bek.

tagadása.¹⁶² Természetesen ilyenkor is (ha az eset körülményeiből az következik) el kell ismerni a téma közügy jellegét és annak kapcsán az érintett közéleti szereplői mivoltát, mégis mindezek ellenére egy bizonyos szint felett már ő sem köteles túrni.

Nem lehet figyelmen kívül hagyni, hogy az emberi méltóság résztartalmakból áll,¹⁶³ annak sérthetetlen magát az emberi mivolt képezi, így azzal egyet kell érteni, hogy nem élvezhet alkotmányos védelmet a kifejezőmódjában dehumanizáló közlés.¹⁶⁴ Az emberi méltóság az, amelynél fogva az ember alany marad, s nem válhat eszközzé vagy tárggyá.¹⁶⁵ Eme a lényegi magot sérti az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint például az emberek állatokként történő, megalázó módon megvalósított ábrázolása.¹⁶⁶

Az Alkotmánybíróság feladata eldönteni, hogy az indítványozó által obszcén módon megfogalmazott kritikát közügyet érintő témában közölték-e, az (közszereplést érint-e) tényállítás vagy értékítélet formájában hangzott-e el, illetve, hogy a korlátozás nem lépte-e túl a véleménynyilvánítás határait. Ezzel szemben jelen ügyben az Alkotmánybíróság mindenekelőtt azt vizsgálta meg, hogy a véleménynyilvánítás a kritizált személy emberi méltóságának sérelmére irányult-e, ugyanis, ha „arra irányult, nem áll a véleménynyilvánítás az Alaptörvény védelme alatt.”¹⁶⁷

Az Alkotmánybíróság végül arra az álláspontra jutott, hogy a másodfokon eljáró törvényszék panasszal támadott ítéletének azon megállapítása, miszerint az indítványozó által használt „senkiházi médiaféreg”, valamint alantas vágykielégítés tárgya jelentésű obszcén kifejezések a magánvádlók emberi méltóságát, becsületét, jóhírnevét sértették, ugyanis „az indítványozó által használt kifejezéseket kizárólag a trágárság vezérelte”. A másodfokú bíróság megállapította, hogy a vizsgált kifejezések a magánvádlókat mind az általános emberi, mind szülői mivoltukban megalázta.¹⁶⁸ Az Alkotmánybíróság ezzel összhangban úgy vélekedett, hogy az érintett édesanyát verbálisan meggyalázó közlés egyrésztől nem kapcsolódik közéleti vita tárgyához, másrésztől pedig annak tartalma, stílusa a magánvádlókat szülői mivoltukban, becsületükben és jóhírnevükben egyaránt megsértette. Megállapította azt is, hogy a másodfokon eljáró Fővárosi Törvényszék az emberi méltósághoz való jog és a véleménynyilvánítás szabadságának kollízióját az eset kapcsán alkotmányosan megfelelően

¹⁶² Pf.I.20.137/2016/3/I.

¹⁶³ ZAKARIÁS Kinga: *Az emberi méltósághoz való jog*. In: Jakab András, Fekete Balázs (szerk.): *Internetes Jogtudományi Enciklopédia*, 2018. 17.

¹⁶⁴ Ld. 3122/2014. (IV. 24.) AB hat. [3] bek.

¹⁶⁵ 64/1991. (XII. 17.) AB hat. Indoklás, D) 2. b) pont.

¹⁶⁶ 3122/2014. (IV. 24.) AB hat. [17] bek.

¹⁶⁷ Alkotmánybíróság IV/00310/2022 ügyszámú nem hivatalos szövegű hat. [55] bek.

¹⁶⁸ Uo. [57]-[59] bek.

értékelté.¹⁶⁹ „Az indítványozó által használt kifejezések, a jogerős döntésben megfogalmazott általános emberi mivoltában megalázó fordulat megfeleltethető az emberi méltóság érinthetetlen magja sérelmének.”¹⁷⁰

Az emberi méltósághoz való alapjog eredeti tartalmát az Alkotmánybíróság a megaláztatás tilalmában jelölte meg, ebből levezetve a bírák és más jogalkalmazók elsődleges mérlegelési szempontjául azt jelölte meg, hogy az adott esetben kifejtett vélemény alkalmas-e az érintettek megalázására. Jelen esetre vetítve pedig azt állapította meg, hogy „mivel az indítványozó által használt kifejezések az emberi méltóság lényegi, érinthetetlen magját érintik, olyan kijelentésről van szó, ami közszereplői jellegtől függetlenül védett.”¹⁷¹

4.3.3. Trágár beszéd mint a véleménynyilvánítás védett körén kívül szoruló megszólalás

„A trágár beszéd már önmagában véve is lealacsonyító, de a kifejezetten sértő és megalázó célzattal megvalósított trágárkodás még inkább az, sem a magántermészetű, sem a közcélú közlésekben annak helye nem lehet.”¹⁷² Emellett az Alkotmánybíróság kiemeli: az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdése a trágár szitkozódásra nem biztosít szabadságot.¹⁷³

Az Alkotmánybíróság eddigi gyakorlata az öncélú, közéleti kérdéshez semmilyen aspektusban nem kapcsolódó 'trágárkodást' vonta ki a véleménynyilvánítás alkotmányosan védett köréből. Sem az Alaptörvény, sem más jogszabály nem mondja ki az obszcén jellegű megnyilvánulás, a káromkodás tilalmát. Sőt, a szabad véleménynyilvánítás a közügyek vitatása körében az EJEE 10. cikkének általánosan meghatározó elve szerint a demokratikus társadalom alappilléreinek egyikeként mind a társadalmi haladásnak, mind az egyén kibontakozásának alapvető feltétele, amely a sértő, meghökkentő vagy aggodalmat keltő véleményeket is védelmezi.¹⁷⁴ Mindebből az következik, hogy az Alkotmánybíróság a szólásszabadsággal szemben felállított e korlátozása aránytalan és az alapjog céljával összhangban nem álló értelmezés.

¹⁶⁹ Uo. [59]-[60] bek.

¹⁷⁰ Uo. [61] bek.

¹⁷¹ Uo.

¹⁷² Uo. [62] bek.

¹⁷³ Uo.

¹⁷⁴ EJEB, Handyside v. Egyesült Királyság no.5493/72 1976. 49. bek.; EJEB, Observer és Guardian v. Egyesült Királyság no.13585/88 1991. 59. bek.

Az Alkotmánybíróság álláspontja, hogy az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdése szerinti véleménynyilvánítás szabadsága csak az Alaptörvény értékrendjén belül értelmezhető.¹⁷⁵ Amennyiben ebből az következik, hogy az obszcén kifejezések, valamint az Alaptörvény értékrendjével ellentétes megszólalások ‘pönalizálva’ vannak, vagy legalábbis a szólásszabadság védelmén kívül rekednek, azzal egy gondolkozási sémát szabnánk az emberekre, ami pont a közügyek vitatásának demokratikus célját – a szabad eszmecserét és az ezáltal társadalmi fejlődést – zárná ki.

Mindemellett meg kell említenem, hogy döntése során az Alkotmánybíróság lényeges körülményként értékelte, hogy az indítványozó a vizsgált kifejezéseket leírta, majd közzétette, így az nem lehetett egy pillanatnyi indulat által vezérelt megszólalás, hanem csak egy megfontolt, a magánvádlók megbántására, valamint megalázására irányuló közlés.¹⁷⁶ Meglátásom szerint túlzottan jóhiszemű azt hinnünk, hogy minden a médián keresztül közzétett megnyilvánulás mögött megfontoltság áll, ugyanis az online térben zajló diskurzus mára már integráns, megszokott részévé vált az emberek kommunikációs szokásainak.

Az Alkotmánybíróság végezetül kiemelte, hogy semmiképpen nem juthatott volna a bíróság az Alaptörvénnyel összhangban történő jogértelmezés révén olyan döntésre, ami kiterjesztette volna az Alaptörvény IX. cikkének alkotmányos védelmi körét a vitatott véleménynyilvánításra.

4.3.4. Egy másik irány

Más perspektívából közelítette meg az esetet és az ahhoz tartozó eldöntendő kérdéseket különvéleményében Schanda Balázs alkotmánybíró. Helyeslem azon megállapítást, hogy bár szubjektíve, morális szinten a szóhasználat nem elfogadható, az nem válhat a közügyek terén tett véleménynyilvánítás határává,¹⁷⁷ ugyanis a véleménynyilvánítási szabadság alkotmányosan védett tárgya a kommunikáció, annak megjelenési formájától függetlenül. Osztom azon észrevételét, hogy az Alkotmánybíróságnak ilyen esetekben nem a közbeszéd stílusa feletti örökös feladata, hanem hogy a szólásszabadság és az emberi méltóság védelmét összhangba hozza.¹⁷⁸

¹⁷⁵ Alkotmánybíróság IV/00310/2022 ügyszámú nem hivatalos szövegű hat. [52] bek.

¹⁷⁶ Uo. [64] bek.

¹⁷⁷ Uo. [177] bek.

¹⁷⁸ Uo. [178] bek.

„Az öncélú obszcén kifejezések első helyen a megszólalót minősítik, a véleménynyilvánítási szabadság védett körét viszont nem a forma (használt kifejezés), hanem a tartalom (emberi méltóság sérelme) haladhatja meg.” Értelemszerűen következik ebből, hogy a forma és a tartalom között nincs automatikusan összefüggés, ezért is fontos kritérium, hogy a használt kifejezéseket ne önmagukban, hanem a közlés kontextusában értékeljük.¹⁷⁹

A különvélemény rögzíti azokat a kérdéseket, amelyekre a bíróságnak választ kellett volna adnia az eset (helyes) megítéléséhez: 1) közszereplő-e az alapügy sértettje, 2) társadalmi vitához járultak-e hozzá az indítványozó kifejezései, 3) az indítványozó szavai „beleférték-e” a társadalmi vitába?¹⁸⁰ Bár tartalmában e ’teszt’ hasonlóságot mutat a már korábban bemutatott alapjogi tesztekkel, azonban két aspektusban mégis kifogásolható. Egyrészt fontosnak vélem az Alkotmánybíróság ítélkezési gyakorlatának következetességét és koherenciáját, ezáltal álláspontom szerint elengedhetetlen lenne egy alapjogi teszt folytatólagos alkalmazása a közszereplők személyiségvédelme korlátozásáról való döntés meghozatalához. Másrészt sorrendileg az érintett közszereplői státusza kapott prioritást a téma társadalmi jellegéhez képest, annak ellenére, hogy a megnyilvánulás közügyet érintő jellege az elsődleges szempont a véleménynyilvánítás határainak megállapítása során, emellett az érintettek személyi státusza csak mellékes.

A különvélemény a kérdések vizsgálata során arra jutott, hogy az első két kérdésre az Alkotmánybíróság korábbi gyakorlata alapján igen a válasz, így azt a következtetést vonta le (helyesen), hogy az alapügy sértettje kétségtől a kivételes közszereplők körébe esik „így e tekintetben bíróság döntése orvosolhatatlan hibában szenved.”¹⁸¹

Emellett az indítványozó szólásában a gyermekek médiában való megjelenésével foglalkozott, ami mindenképpen társadalmi kérdés, így mindezekből az következik, hogy a bíróság nem ismerte fel a magánvádló közszereplői minőségét, a vita közéleti jellegét és „ez a körülmény önmagában a döntés megsemmisítését indokolta volna”.¹⁸² A közlés formáját tekintve deklarálta, hogy a különböző kommunikációs csatornákon eltérő közlések lehetnek megszokottak és elfogadottak, így a közlés értékelésekor figyelembe kell venni, hogy az mikor, kik között, milyen csatornán hangzott el.¹⁸³ Az Alkotmánybíróság korábbi gyakorlata csupán az „öncélú trágárkodást” vette ki a véleménynyilvánítási szabadságának védett köréből¹⁸⁴,

¹⁷⁹ Uo.

¹⁸⁰ Uo. [180]-[183] bek.

¹⁸¹ Uo. [184] bek.

¹⁸² Uo. [178];[184] bek.

¹⁸³ Uo. [178] bek.

¹⁸⁴ 3322/2019. (XI. 26.) AB hat.

azonban önmagában a kifejezés trágár jellege még nem jelenti a szólásszabadság határának átlépését, csupán akkor, ha nem kapcsolódik a közéleti vitához, vagy, ha öncélúan sértő. Mindazonáltal egyetértek az alkotmánybíró végső konklúziójával, miszerint jelen esetben a használt kifejezés nem csupán szitokszóként szerepelt.¹⁸⁵ Összességében tehát, a fentebb felhozott szempontok mérlegelése alapján a „határozat a véleménynyilvánítási szabadság védelmi szintjét csökkenti.”¹⁸⁶

4.3.5. Következtetések

Az eddigiekben említettek mellett a határozat hátralépést jelent a közéleti vita prioritásának, jelentőségének szempontjából is. Az Alkotmánybíróság elsődlegesen nem a vitatott véleménynyilvánítás kontextusát értékelte, valamint annak közügy mivoltával kapcsolatban is téves következtetésre jutott.

A személyi státuszt illetően a bíróságok úgy döntöttek, hogy a magánvádlók annak ellenére sem minősülnek az eset kapcsán közszereplőnek, hogy a médiában rendszeresen és nagy nyilvánosság előtt szerepelnek, közösségi platformjaikon jelenős követőbázissal rendelkeznek, amelyet jövedelemszerzés céljához is felhasználnak. Érdeemes megnézni a spanyol Alkotmánybíróság gyakorlatát, amely a közéletsszereplők közé sorolja azokat a hírességeket is, „akik nem a foglalkozásuk vagy más tulajdonságuk révén, hanem csupán személyük híre által közismertek,¹⁸⁷ mely ismertség rendszerint abból ered, hogy magánéletüket a nagy nyilvánosság előtt élik.”¹⁸⁸ Homályos a hazai joggyakorlatban annak megítélése is, hol húzódik az a határ amely elkülöníti a közérdeklődésre számot tartó személyek nyilvánosság előtt folytatott tevékenységét a közügyek körétől. Fontos kiemelni, hogy a kérdéskör relevanciája független attól, hogy az eljárás, amiben elbírálásra kerül büntetőjogi, avagy polgári jogi jellegű.

A mérlegelés során a vélemény formai hibáját (obszcén jellegét) vizsgálta, annak mélyebb jelentéstartalmát, a megjelölt közüggyel kapcsolatos mondanivalóját nem. Aggályos azon megállapítása is, hogy mivel a felek között valójában nem alakult ki vita, így a szólás nem a közügyek vitájában hangzott el.

¹⁸⁵ Alkotmánybíróság IV/00310/2022 ügyszámú nem hivatalos szövegű hat. [185] bek.

¹⁸⁶ Uo.

¹⁸⁷ Vö. Pf.20105/2023/5.

¹⁸⁸ KOLTAY (2013/10.) i.m. 580.

Ez a határozat mint a véleménynyilvánítás és a személyiségi jogok kollíziójában született legfrissebb Alkotmánybírósági döntés jól prezentálja a dolgozat során bemutatott inkohereciát és következetlenséget a judikatúrán belül. Nehezen várható el az alsóbb bíróságok egységes és konzekvens jogalkalmazása úgy, hogy az Alkotmánybíróság határozatai között sincs meg az összhang, így a követendő irányt sem jelöli ki egyértelműen.

5. Záró gondolatok

Napjainkban fokozatosan erősödik a személyiség egyes vonatkozásainak kereskedelmi, elsődlegesen anyagi haszonszerzési célzatú felhasználásának tendenciája. Nincs kétség afelől, hogy a személyiség vagyoni értékű vonatkozásainak felhasználására elsősorban a közszereplők esetén kerül sor, ugyanis az ő személyiségük bír leginkább a vagyoni forgalomban anyagi haszonszerzés reményét magában hordozó értékkel. A személyiség vagyoni értékének növekedése, a közösségi média meghatározó szerepe, a jogsértések mennyisége és intenzitása mind a közszereplőkről alkotott jogi felfogások újra-, átgondolását igénylik.¹⁸⁹

A Dolgozat során láthattuk, hogy bár a Ptk. és az Mavétv. a közéleti szereplői státuszhoz köti a közügyek vitatása esetén alkalmazandó csökkentett személyiségvédelem szabályait, a bírósági gyakorlat ezen átívelve, a strasbourgi gyakorlat felé közelítve a megnyilvánulás közügy jellegét veszi vizsgálata során elsődleges szempontként figyelembe, nem az érintett személyi státuszát. Ennek oka, hogy a közügyek vitatása sokkalta szélesebb személyi kört érinthet, mint ami a közszereplők körébe interpretálható személyek halmazából adódna. A judikátúra emellett felülírta a közszereplők magánéletének védelméről szóló jogszabályi rendelkezéseket azáltal, hogy több esetben is deklarálta:¹⁹⁰ még a magánélet sem lehet abszolút korlátja a véleménynyilvánítás szabadságának, amennyiben az közügyet érint.

A jogfejlődés e téren már inkább hasonlatos a precedenseken alapuló jogrendszerek előrehaladására. Ez érthető is, hiszen a társadalom struktúrájának, eszméinek állandó alakulásának, valamint a médianyilvánosság növekedésének következtében a közügyekként értékelhető, közérdeklődésre számot tartó témák is folyamatosan változnak.¹⁹¹ Ebből adódóan a vonatkozó írott jog folyamatos módosítása helyett észszerűbbnek és hatékonyabbnak hat a jog adaptációjának bírói jogértelmezésre bízása, már amennyiben abból világos irányvonalak olvashatók ki, ezáltal a gyakorlat konzekvens és koherens módon funkcionál. E dolgozat által vizsgált egyik probléma az, hogy az ítélkezési gyakorlat inkoherens, valamint gyakran a jogszabályi rendelkezéseknek, illetve a korábbi precedenseknek ellentmondó döntések születnek. Ezáltal a norma címzettjei nem tudják előre meghatározni, milyen esetekben, mértékben és módon, továbbá kikkel szemben élhetnek az Alaptörvény által fokozottan védett

¹⁸⁹ GÖRÖG Márta: Gondolatok az egyes közszereplői személyiség-megnyilvánulásokhoz. Budapest, Quærendo et Creando ünnepi kötet Tattay Levente 70. születésnapja alkalmából, 2014. 207–210.

¹⁹⁰ Ld. Pfv.IV.20.613/2021/4.; Pf.20.233/2018/5-II.

¹⁹¹ Ld. KOVÁCS i.m. 153.

véleménynyilvánítási szabadságukkal. Mindez nehezen feleltethető meg a jogbiztonságnak, azon belül is a normavilágosság követelményének.

A véleménynyilvánítási szabadság lehetőséget biztosít az egyéni autonómia kiteljesítéséhez, illetve a demokratikus, plurális társadalmi párbeszéd kialakulásához, hiszen a társadalmi, politikai viták sokszínűsége nélkül nincs demokratikus jogállam.¹⁹² Ezzel összhangban az Alkotmánybíróság kimondta, hogy „a véleménynyilvánítási szabadság alapvető célja annak a lehetőségnek biztosítása, hogy az egyén mások véleményét formálja, meggyőzzön másokat saját álláspontjáról.” Tehát a véleménynyilvánítás védett körébe így általában mindenféle közlés magában foglaltatik, függetlenül a közlés módjától, erkölcsi minőségétől és többnyire a valóságtartalmától is.¹⁹³ Ennek értelmében valamennyi közéleti párbeszéd igényt tarthat a közéleti vitákat és a közügyek vitatását megillető alapjogi védelemre.¹⁹⁴

A judikatúra kiszámíthatóságának és koherenciájának megteremtése végett elengedhetetlen feloldani a belső ellentmondásokat.¹⁹⁵ Ennek érdekében, hogy a fentebb részletezett problémák megoldásra kerüljenek, újra szükséges gondolni a jogszabályok tartalmát, továbbá e jogszabályok rendelkezéseit egymáshoz való viszonyuk terén össze kell hangolni az olyan dilemmák elkerülése végett, mint a Ptk. és a Mavétv. közötti értelmezési konfliktus. „Nem kevesebb múlik ezen, mint hogy egy államban meg tudjon valósulni a demokratikus értékek mentén a közéleti vita és az egyének szabadsága; úgy, hogy közben a közfigyelem centrumában lévő személyek méltósága indokolatlanul, aránytalanul ne sérüljön.”¹⁹⁶

¹⁹² 3122/2014. (IV. 24.) AB hat. [13] bek.

¹⁹³ 3132/2018. (IV. 19.) AB hat. [28] bek.

¹⁹⁴ 14/2017. (VI. 30.) AB hat. [27] bek.

¹⁹⁵ Ld. TATTAY Levente: *A közszereplők személyiségvédelmének nemzetközi vonatkozásai*. Közjegyzők Közlönye, 2006/3. 3.

¹⁹⁶ BALOGH Éva: *A megkülönböztetés művészete: bírói mérlegelés a közszereplőkkel kapcsolatos közlések szabadsága kapcsán*. Fundamentum, 2016. 1. 34.

6. Forrásjegyzék

Szakirodalom:

- ARANY-TÓTH Mariann: *A magánélet védelméhez való jog újraszabályozásának hatása a munkaviszonyban a magánélet védelméről szóló törvény alapján.* MJO, 2019/2.
- ÁRVA Zsuzsanna: *Nagykommentár Magyarország Alaptörvényéhez.* Wolters Kluwer, 2013.
- BALOGH Éva: *A megkülönböztetés művészete: bírói mérlegelés a közszereplőkkel kapcsolatos közlések szabadsága kapcsán.* Fundamentum, 2016/1.
- BALOGH Zsolt, HAJAS Barnabás: *Az Országos Bírósági Hivatal Alaptörvény, Szabadság és felelősség című tananyaga.*
- CSÍK Aurél: *A közszereplőkkel kapcsolatos vélemény korlátozhatósága az Alkotmánybíróság gyakorlata alapján.* Studia Iurisprudentiae Doctorandorum Miskolciensium - Tomus 26. 2023/2.
- DÖME Attila: *A személyiségi jogi felelősség alkotmánybírósági megítélésének hatása az ítélkezési gyakorlatra - Szemelvények a közéleti szereplők személyiségjog-védelmének esettanából.* Kúriai Döntések (BH) Fórum rovata, 2018/8.
- GÁRDOS-OROSZ Fruzsina: *Az alapjogok korlátozása.* In: JAKAB András, KÖNCZÖL Miklós, MENYHÁRD Attila, SULYOK Gábor (szerk.): *Internetes Jogtudományi Enciklopédia, Alkotmányjog* rovat, 2020.
- GÁRDOS-OROSZ Fruzsina: *Az emberi jogok alkalmazásának lehetőségei a rendes bíróságokon különös tekintettel a magánjogi jogvitákra.* Doktori értekezés, Győr, 2010.
- GOSZTONYI Gergely: *A közösségi média elterjedése és korai szabályozási kérdései.* In: *Jogtörténeti szemle*, 2021/2.
- GÖRÖG Márta: *Gondolatok az egyes közszereplői személyiség-megnyilvánulásokhoz.* Budapest, Quærendo et Creando ünnepi kötet Tattay Levente 70. születésnapja alkalmából, 2014.

- GRÁCZ Zsuzsanna: *A közszereplők személyiségvédelmének polgári jogi gyakorlata*. Jogi Fórum, 2011.
- HALÁSZ Csenge: *Pillanatkép a közéleti szereplők személyiségi jogvédelméről*. Publicationes Universitatis Miskolcensis Sectio Juridica et Politica, Tomus XXXIX/1. 2021.
- HALMAI Gábor: *A kommunikációs jogokról*. Média kutató 2001/ősz
- HALMAI Gábor, TÓTH Attila: *Emberi jogok*. Osiris, Budapest 2003.
- KESERŰ Barna Arnold: *A magánélet védelméről szóló törvény kritikai elemzése*. Jog-Állam-Politika, 2021/3.
- Kérdőív az Európai Alkotmánybíróságok Konferenciájának 18. Kongresszusára
- KIANEK Zsuzsanna: *A személyiségi jogok polgári jogi védelméről, különös tekintettel a közszereplők vonatkozásában*. Jogi Fórum, Tatabánya, 2019.
- KOLTAY András: *A közügyek vitáinak szabadsága és a magánélet védelméről szóló 2018. évi LIII. törvény*. Acta Humana, 2019/3.
- KOLTAY András: *A közügyek vitáinak szabadsága és a személyiségi jogok védelme*. Pázmány Law Working Papers, 2019/4.
- KOLTAY András: *A közéleti szereplők hírnév- és becsületvédelmének elemei az Európai Unió államaiban*. In MJ, 2013/10.
- KOLTAY András: *A véleményszabadság alkotmányos védelme az Alaptörvény első évtizedében*. In Acta Humana 2021/2.
- KOLTAY András: *Szólásszabadság vs. Személyiségi jogok–helyzetjelentés a közügyek vitáinak szabadságáról a Ptk. gyakorlata fényében*. In: Gárdos-Orosz Fruzsina, MENYHÁRD Attila (szerk.): *Az új Polgári Törvénykönyv első öt éve*. Társadalomtudományi Kutatóközpont Jogtudományi Intézet, Budapest, 2019.
- KOVÁCS Krisztián: *A közszereplők bírálhatóságának legújabb gyakorlata a közösségi médiához kapcsolódó újabb felsőbbbíróági gyakorlat tükrében*. IMR, 2022/2.

- LÉVAYÉ Fazekas Judit: *A magánjog kihívásai a XXI. században*. Jog- és Politikatudományi Folyóirat Különszám, 2020.
- MOLNÁR Hella: *A közéleti szereplők személyiségi jogainak védelme*. In: A személyiség és védelme Az Alaptörvény VI. cikkelyének érvényesülése a magyar jogrendszeren belül, Budapest 2017.
- PETRIK Ferenc: *A személyiség jogi védelme*. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest, 1992.
- POZSÁR-SZENTMIKLÓSY Zoltán: *Az arányossági teszt a jogalkalmazásban*. Alkotmánybírósági Szemle, 2016/2.
- RONGA Adrienn: *Az emberi méltósághoz való jog, mint általános személyiségi jog és a kínzás tilalma*. KRE-DIt, 2023. december 30. <https://www.kre-dit.hu/tag/elethez-valo-jog/#post-2909-footnote-11>
- SARKADY Ildikó: *A közszereplők személyiségvédelme a bírói gyakorlatban*. Médiakutató 2006/ősz
- SZALMA József: *A generálklauzulák és a joghézag az európai és a magyar magánjogban*. Jogelméleti Szemle 2020/2.
- TATTAY Levente: *A közszereplők magánjogi személyiségvédelme*. Magyar Jog 2006/4.
- TATTAY Levente: *A közszereplők személyiségvédelmének nemzetközi vonatkozásai*. Közjegyzők Közlönye, 2006/3.
- TÖRŐ Károly: *Közéleti szereplés és személyiségvédelem*. Magyar Jog, 1994/4.
- VÉKÁS Lajos: *Bírálat és jobbító észrevételek az új Ptk. Törvényjavaslatához (a zárószavazás előtt)*. Magyar Jog, 2013/1.
- VÉKÁS Lajos, GÁRDOS Péter (szerk.): *Nagykommentár a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvényhez*.
- WELLMANN György (szerk.): *Polgári jog I-IV. Kommentár a gyakorlat számára*. ORAC Kiadó⁶, Budapest, 2024.

- ZAKARIÁS Kinga: *Az emberi méltósághoz való jog*. In: Jakab András, Fekete Balázs (szerk.): *Internetes Jogtudományi Enciklopédia*, 2018.

Jogforrások:

- Magyarország Alaptörvénye
- Magyarország Alaptörvényének hetedik módosítása
- Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény
- Az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény
- A magánélet védelméről szóló 2018. évi LIII. törvény
- Az Alkotmány módosításáról szóló 1989. évi XXXI. törvény
- A jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény
- A már hatályon kívül helyezett pénzmosás és terrorizmus finanszírozása megelőzéséről szóló 2007. évi CXXXVI. törvény
- Az elmúlt rendszer titkosszolgálati tevékenységének feltárásáról és az Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára létrehozásáról szóló 2003. évi III. törvény
- T/5949. számú törvényjavaslat a Polgári Törvénykönyvről

Magyar esetjog:

- 1981.10.402 BH
- 8/1990. (IV. 23.) AB hat.
- 48/1991. (IX. 26.) AB hat.
- 64/1991. (XII. 17.) AB hat.

- 30/1992. (V. 26.) AB hat.
- 36/1994. (VI. 24.) AB hat.
- 1997.578. BH
- 2001.184 BH
- 36/2005. (X. 5.) AB hat.
- P.23.752/2005/9.
- 1/2012. számú BKMPJE
- 7/2014. (III. 7.) AB hat.
- 3122/2014. (IV. 24.) AB hat.
- 30/2015. (X. 15.) AB hat.
- IV/1628/2016. AB hat.
- 13/2016. (VII. 18.) AB hat.
- Pf.I.20.137/2016/3/I.
- Pfv.IV.20.306/2017/7.
- 3329/2017. (XII. 8.) AB hat.
- 3145/2018. (V. 7.) AB hat.
- Pf.20.233/2018/5-II.
- 3093/2019. (V. 7.) AB hat.
- 4426/2019. (VII . 23.) AB hat.
- 3322/2019. (XI. 26.) AB hat.
- Pf.20.804/2020/4.

- Pfv.20613/2021/4.
- 6/2021 (II. 19.) AB hat.
- Alkotmánybíróság IV/00310/2022 ügyszámú nem hivatalos szövegű hat.
- Pf.20105/2023/5.
- Pfv.20342/2023/5.

Külföldi esetjog:

- Carey v. Brown no. 447 US 455. 1980.
- EJEK Bladet Tromsø és Stensaas v. Norvégia, no. 21980/93. 1999.
- EJEK Handyside v. Egyesült Királyság no. 5493/72. 1976.
- EJEK von Hannover v. Germany, no. 2. 40660/08. és 60641/08. számú egyesített ügyek, 2004.
- EJEK Lingens v. Ausztria No. 9815/82. 1986.
- EJEK, Oberschlick v. Ausztria no. 11662/85. 1991.
- EJEK, Observer és Guardian v. Egyesült Királyság no. 13585/88, 1991.
- EJEK, Thorgeirson v. Izland no. 13778/88. 1992.
- Frisby v. Schultz no. 487 US 474. 1988.